

# Programma van Toetsing en Afsluiting



## Examenreglement 2023-2024



# Inhoudsopgave

## Inhoud

HOOFDSTUK I	ALGEMENE BEPALINGEN EXAMEN .....	3
HOOFDSTUK II	INHOUD VAN HET EINDEEXAMEN .....	9
HOOFDSTUK III	HET SCHOOLEXAMEN .....	12
HOOFDSTUK IV	TOETSEN EN BEOORDELINGEN VAN HET SCHOOLEXAMEN .....	15
HOOFDSTUK V	REGELS OMTRENT ONDERDELEN VAN HET SCHOOLEXAMEN .....	17
HOOFDSTUK VI	REGELINGEN VOOREXAMENKLASSEN .....	20
HOOFDSTUK VII	REGELINGEN EXAMENKLASSEN .....	24
HOOFDSTUK VIII	HET CENTRAAL EXAMEN .....	27
HOOFDSTUK IX	UITSLAG, HERKANSING EN DIPLOMERING.....	32
HOOFDSTUK X	OVERIGE BEPALINGEN EXAMENKLASSEN.....	36



# Examenreglement

---

## HOOFDSTUK I ALGEMENE BEPALINGEN EXAMEN

### Geldig voor

3 mavo	4 mavo	4 havo	5 havo	4 atheneum	5 atheneum	6 atheneum
--------	--------	--------	--------	------------	------------	------------

### Opmerking vooraf:

**Waar in het Examenreglement wordt verwezen naar de Wet op het Voortgezet Onderwijs moet gelezen worden 'Wet VO 2020'. Waar wordt verwezen naar het Examenbesluit en/of het Inrichtingsbesluit moet gelezen worden 'Uitvoeringsbesluit WVO 2020'.**

### artikel 1 Begripsbepalingen

In dit reglement wordt verstaan onder:

1. *de wet*: de Wet VO 2020;
2. *de minister*: de minister die verantwoordelijk is voor het voortgezet onderwijs;
3. *inspectie*: de inspectie, bedoeld in artikel 1 van de wet op het onderwijstoezicht;
4. *bevoegd gezag*: het college van bestuur van de Scholengroep Leonardo Da Vinci;
5. *rector*: de rector van het Leonardo College of degene die door hem gemandateerd is;
6. *schoolleiding*: de rector, de conrectoren en teamleiders van het Leonardo College;
7. *kandidaat*: eenieder die door het bevoegd gezag tot het examen is toegelaten. Omwille van de leesbaarheid wordt in deze tekst slechts de mannelijke vorm gebruikt;
8. *school*: het Leonardo College voor atheneum, havo en mavo;
9. *examinator*: de docent die door het bevoegd gezag is belast met het afnemen van het examen in een vak;
10. *gecommitteerde*: een gecommitteerde als bedoeld in artikel 36 van het Eindexamenbesluit;
11. *tweede examinator*: een tweede examinator als bedoeld in artikel 41a van het Eindexamenbesluit;
12. *examenstof*: de aan de kandidaat te stellen eisen;
13. *deeleindexamen*: een examen in één of meer van de voor het eindexamen voorgeschreven vakken;
14. *eindexamen*: examen tenminste in het geheel van voorgeschreven vakken
15. *het Eindexamenbesluit*: het Eindexamenbesluit V.W.O.-HAVO-M.A.V.O.-V.B.O.;
16. *het Inrichtingsbesluit*: het Inrichtingsbesluit W.V.O.;
17. *vakken*: vakken als bedoeld in het Inrichtings- en Eindexamenbesluit;
18. *extra vak*: een vak in aanvulling op de vakken die voor een bepaalde kandidaat ten minste samen een eindexamen vormen en dat wordt afgesloten met een examen
19. *leerjaar*: een onderwijskundig samenhangend onderdeel van het voortgezet onderwijs met een programma van een leerjaar, aangeduid met het schooltype (mavo, havo, atheneum) en een getal; mavo bestaat uit vier leerjaren, havo uit vijf, atheneum uit zes.
20. *talen*: de vakken Nederlands, Engels, Frans, Duits;
21. *moderne vreemde talen*: de vakken Frans, Duits, Engels;
22. *kunsvakken*: de vakken tekenen en muziek;
23. *profielwerkstuk*: het in artikel 4 van het Eindexamenbesluit bedoelde profielwerkstuk;
24. *cohort*: een groep kandidaten die zonder vertraging de leerjaren 3 en 4 mavo, 4 en 5 havo, dan wel 4, 5 en 6 atheneum doorloopt;
25. *schooldag*: elke dag van het schooljaar, met uitzondering van zaterdagen, zondagen, feestdagen, vrije dagen en dagen in vakanties;
26. *toets*: een toets met schriftelijke of mondelinge vragen en opdrachten, een praktische toets, een handelingsdeel, of een combinatie hiervan;
27. *herkansing*: het opnieuw deelnemen aan een eerder afgelegde toets van het centraal examen of het schoolexamen;
28. *inhalen*: het alsnog maken van een eerder gemiste toets van het centraal examen of het schoolexamen;
29. *schooljaar*: het tijdvak dat begint op 1 augustus en eindigt op 31 juli daarop volgend;

30. *CvTE*: het door de minister ingestelde College voor Toetsen en Examen;
31. *DUO*: de Dienst Uitvoering Onderwijs te Groningen;
32. *Cito*: het Centraal Toetsinstituut te Arnhem;
33. *staatsexamen*: een door het CvTE georganiseerde staatsexamen als bedoeld in artikel 60 van de wet;
34. *vavo*: een opleiding voor voortgezet algemeen volwassenenonderwijs als bedoeld in artikel 7.3.1, eerste lid, onderdeel a. van de wet educatie en beroepsonderwijs;
35. *havo*: hoger algemeen voortgezet onderwijs als bedoeld in artikel 8 van de wet;
36. *vwo*: voorbereidend wetenschappelijk onderwijs als bedoeld in artikel 7 van de wet;
37. *atheneum*: het atheneum als bedoeld in artikel 7 van de wet;
38. *vmbo*: het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs als bedoeld in artikel 21 van de wet.
39. *mavo*: het middelbaar algemeen voortgezet onderwijs als bedoeld in artikel 9 van de wet.
40. *LOOT-leerling*: leerling met een status bij het NOC\*NSF
41. *Programma van Toetsing en Afsluiting*: overzicht van alle onderdelen van de examendossiers per vak
42. *combinatiecijfer*: het rekenkundig gemiddelde van een aantal vakken die met één cijfer op de cijferlijst staan
43. *examencommissie*: de door het bevoegd gezag ingestelde commissie als bedoeld in artikel 2.60d van de wet.

## **artikel 2 Examenreglement en Programma van Toetsing en Afsluiting**

1. Dit Examenreglement voor het Leonardo College is door het bevoegd gezag vastgesteld conform artikel 31.1 van het Eindexamenbesluit. Het is geldig voor de duur van het schooljaar en voor de kandidaten als vermeld in de aanhef van dit reglement.
2. Bij dit examenreglement behoren de in artikel 23.3a, 37.1, 37.8, 37.9 en 40.5 genoemde reglementen. Deze reglementen worden tenminste vijf schooldagen van tevoren aan de kandidaten ter beschikking gesteld.
3. Conform artikel 31.2 van het Eindexamenbesluit stelt het bevoegd gezag jaarlijks een Programma van Toetsing en Afsluiting vast, dat in elk geval betrekking heeft op het desbetreffende schooljaar.
4. De voor de onderscheiden leerjaren relevante onderdelen van het Examenreglement en het Programma van Toetsing en Afsluiting wordt door de rector vóór 1 oktober toegezonden aan de inspectie en verstrekt aan de kandidaten.
5. Wanneer een kandidaat bezwaar wil maken tegen enige maatregel of handeling die hij strijdig acht met het examenreglement of het Programma van Toetsing en Afsluiting doet hij hiervan binnen vijf schooldagen schriftelijk melding bij de rector. De rector doet onderzoek en beslist binnen tien schooldagen. In bijzondere gevallen kan deze termijn met nog eens tien schooldagen worden verlengd. De rector deelt zijn beslissing mee aan de kandidaat. Tegen deze beslissing is geen verder beroep mogelijk.

## **artikel 3 Onvoorziene gevallen**

1. In alle gevallen waarin het Examenreglement of het Programma van Toetsing en Afsluiting niet voorziet, beslist de rector.
2. Een kandidaat kan in beroep gaan tegen een beslissing van de rector die zaken betreffen anders dan vermeld in artikel 2.5, artikel 7 en artikel 20. Hij doet dit binnen vijf schooldagen schriftelijk bij de rector. De rector heroverweegt zijn beslissing en neemt opnieuw een besluit en stelt de kandidaat daarvan schriftelijk op de hoogte.
3. Een kandidaat kan in beroep gaan tegen de beslissing van de rector als bedoeld in lid 2. Hij doet dit binnen drie schooldagen schriftelijk bij de rector. Deze draagt de behandeling van dit beroep over aan een door het bevoegd gezag in te stellen commissie van beroep. Deze commissie doet onderzoek en doet binnen tien schooldagen uitspraak. In bijzondere gevallen kan deze termijn met nog eens tien schooldagen worden verlengd. Deze uitspraak wordt schriftelijk aan de kandidaat meegedeeld. Tegen deze beslissing is geen verder beroep mogelijk.

#### **artikel 4 Toelating tot het eindexamen**

1. Het bevoegd gezag stelt de leerlingen van de school in de gelegenheid ter afsluiting van de opleiding waarin zij het onderwijs volgen een eindexamen af te leggen.
2. Het bevoegd gezag kan een leerling uit het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar toelaten tot het centraal examen in één of meer vakken, niet zijnde alle vakken van het eindexamen. Het schoolexamen in dat vak of die vakken wordt in dat geval afgesloten voordat in dat leerjaar het centraal examen in dat vak of die vakken aanvangt. Het derde tijdvak wordt dan aansluitend aan het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar afgenomen door het College voor Toetsen en Examens.
3. Indien de leerling in één of meer vakken centraal examen heeft afgelegd in het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar, en niet is bevorderd tot het volgende leerjaar, vervallen de met dit centraal examen of deze centrale examens behaalde resultaten.
4. Leerlingen zijn verplicht deel te nemen aan de in hun opleiding geplande toetsen op de afgesproken tijdstippen.

#### **artikel 5 Afnemen eindexamen**

1. De rector en de examinatoren nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het eindexamen af.
2. De rector wijst voor elke afdeling een van de personeelsleden van de school aan als secretaris van het eindexamen.
3. Voor alle gegevens die een rol spelen in het eindexamen geldt de Algemene Verordening Gegevensbescherming ((AVG). Het betreft hier zowel de persoonsgegevens van de kandidaat, als ook de door hem gegeven antwoorden bij de afgelegde toetsen, de hierbij door de examinatoren gemaakte opmerkingen, de behaalde resultaten en de uitslag van het examen.

#### **artikel 6 Indeling eindexamen**

1. Het eindexamen bestaat voor ieder vak uit een schoolexamen (SE) en/of een centraal examen (CE).
2. Het schoolexamen bestaat uit een examendossier en wordt door school afgenomen in de loop van de leerjaren 3 en 4 mavo, respectievelijk 4 en 5 havo respectievelijk 4, 5 en 6 atheneum.
3. Het schoolexamen mavo, havo en atheneum omvat mede een profielwerkstuk. Het profielwerkstuk is een werkstuk, een presentatie daaronder begrepen, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in het desbetreffende profiel.
4. Het centraal examen wordt afgenomen in het vierde jaar van mavo, het vijfde leerjaar van havo en het zesde leerjaar van atheneum.
5. Voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen wordt het schoolexamen afgesloten.

#### **Artikel 7 Onregelmatigheden**

1. a. Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het eindexamen of deeleindexamen dan wel ten aanzien van een aanspraak op ontheffing aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, dan wel zonder geldige reden afwezig is, kan de rector maatregelen nemen.  
b. Een niet-limitatieve opsomming van onregelmatigheden als bedoeld in lid 1a is: fraude, spieken, het bij zich hebben van een mobiele telefoon in de ruimte waar het examen wordt genomen, spijbelen, het meebrengen van verkeerde of aangepaste hulpmiddelen.
2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
  - a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen of het centraal examen;
  - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het schoolexamen of het centraal examen;
  - c. het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen;
  - d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de rector aan te wijzen onderdelen.  
Indien het hernieuwd examen bedoeld in de vorige volzin betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen, legt de kandidaat dat examen af in een volgend tijdvak van het centraal examen.

De maatregelen, omschreven in a tot en met d, kunnen afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid afzonderlijk of in combinatie met elkaar genomen worden.

3. Alvorens een beslissing ingevolge het tweede lid wordt genomen, hoort de rector de kandidaat. De kandidaat kan zich door een door hem aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan. De rector deelt zijn beslissing mede aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. In de schriftelijke mededeling wordt tevens gewezen op het bepaalde in het vierde lid.  
De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat, indien deze minderjarig is, alsmede aan de inspectie.
4. De kandidaat kan tegen een beslissing van de rector in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school in te stellen commissie van beroep.  
Het beroep wordt binnen vijf schooldagen nadat de beslissing schriftelijk ter kennis van de kandidaat is gebracht, schriftelijk bij de commissie van beroep ingesteld. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken na ontvangst van het beroepsschrift, tenzij zij deze termijn gemotiveerd heeft verlengd met ten hoogste twee weken. De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen onverminderd het bepaalde in de lid 2d. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de rector en aan de inspectie.
5. Een beroep moet ingediend worden bij:  
Commissie van Beroep inzake examens van de scholengroep Leonardo da Vinci, postbus 9032, 2300PA te Leiden.

## **artikel 8    Gang van zaken bij onregelmatigheden**

1. Indien een toezichthouder bij een schriftelijke examentoets waarneemt dat een kandidaat zich schuldig maakt aan een frauduleuze handeling of onregelmatigheid wordt het volgende protocol gevolgd.
  - a. De toezichthouder stelt de betreffende kandidaat hier onmiddellijk van in kennis.
  - b. De kandidaat wordt – als het enigszins mogelijk is – in staat gesteld om het werk af te maken. Dit om beroepsprocedures niet in de weg te staan.
  - c. De kandidaat krijgt een nieuw antwoordblad. Op het oorspronkelijke blad wordt een melding van fraude aangetekend. Om te voorkomen dat de kandidaat iets kan uitwissen, wordt dit blad vervolgens ingenomen.
  - d. De toezichthouder maakt van het geconstateerde melding op het proces-verbaal.
  - e. Uiterlijk direct na afloop van het examen stelt de toezichthouder de rector van het voorval mondeling en schriftelijk in kennis. De rector stelt een onderzoek in, waarbij de verschillende betrokkenen worden gehoord.
  - f. Nadat het onderzoek is afgesloten, neemt de rector conform artikel 7 een beslissing betreffende een daadwerkelijke onregelmatigheid.
2. Wanneer een toezichthouder of examiner tijdens een mondelinge toets, praktische toets of handlingsdeel waarneemt dat een kandidaat zich schuldig maakt aan een onregelmatigheid meldt hij dit uiterlijk direct na afloop van deze toets bij de rector. De rector stelt een onderzoek in, waarbij de verschillende betrokkenen worden gehoord. Nadat het onderzoek is afgesloten, neemt de rector conform artikel 7 een beslissing betreffende een daadwerkelijke onregelmatigheid.
3. Wanneer een toezichthouder of examiner na afloop van een toets een onregelmatigheid vermoedt of constateert, meldt hij dit onmiddellijk bij de rector. De rector stelt een onderzoek in en beslist al naar gelang zijn bevindingen.

## artikel 9 Afwijking wijze van examineren

1. De rector kan toestaan dat een examenkandidaat op grond van zijn handicap of ziekte het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de rector de wijze waarop het examen zal worden afgelegd. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.
2. Tenzij sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap of ziekte, geldt ten aanzien van de in het eerste lid bedoelde aangepaste wijze van examineren dat:
  - a. er een deskundigenverklaring is die door een ter zake deskundige psycholoog, orthopedagoog, neuroloog of psychiater is opgesteld;
  - b. de aanpassing voor zover betrekking hebbend op het centraal examen in ieder geval kan bestaan uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten, en
  - c. een andere aanpassing slechts kan worden toegestaan voor zover daartoe in de onder a. genoemde deskundigenverklaring ten aanzien van betrokkene een voorstel wordt gedaan dan wel indien de aanpassing aantoonbaar aansluit bij de begeleidingsadviezen, vermeld in die deskundigenverklaring.

De rector doet van de wijze waarop het examen ingevolge dit artikel wordt afgelegd zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.

3. Het bevoegd gezag kan in verband met onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal afwijken van de voorschriften uit het Eindexamenbesluit ten aanzien van een kandidaat die met inbegrip van het schooljaar waarin hij eindexamen aflegt, ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is. Deze afwijking kan betrekking hebben op:
  - a. het vak Nederlandse taal en letterkunde
  - b. het vak Nederlandse taal
  - c. enig ander vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is.
4. De in het derde lid bedoelde afwijking bestaat voor zover betrekking hebbend op het centraal examen uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten en het verlenen van toestemming tot het gebruik van een verklarend woordenboek der Nederlandse taal.
5. Van elke afwijking op grond van het derde lid wordt mededeling gedaan aan de inspectie.
6. Tenzij de handicap later in het schooljaar ontstaat of wordt gediagnosticeerd, kan een aanpassing in de wijze van examineren als bedoeld in lid 1 en 2 van dit artikel alleen plaatsvinden als er al eerder tijdens het onderwijsproces gelijksoortige maatregelen zijn getroffen.

## artikel 10 Examensecretaris

1. De rector wijst een of meer van de personeelsleden van de school aan tot examensecretaris van het eindexamen.
2. De rector en de examensecretaris verrichten gezamenlijk de taken bedoeld in de artikelen 2.57, tweede lid, en 2.58, vierde lid.
3. De examensecretaris heeft de taak om de rector te ondersteunen bij:
  - a. het organiseren en afnemen van het eindexamen;
  - b. de uitvoering van het examenreglement, bedoeld in artikel 2.60, eerste lid;
  - c. de uitvoering van het programma van toetsing en afsluiting, bedoeld in artikel 2.60a, eerste lid;
  - d. de verstrekking van de beoordeling van het schoolexamen, bedoeld in artikel 2.55a.
4. De rector stelt een taakomschrijving voor de examensecretaris vast waarin in ieder geval de taken bedoeld in het tweede en derde lid worden opgenomen.
5. De rector verstrekt de taakomschrijving aan het bevoegd gezag, aan de examensecretaris en aan de examencommissie.
6. De rector draagt er zorg voor dat het deskundig functioneren van de examensecretaris is gewaarborgd.
7. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de taken van de examensecretaris.
8. De rector en de examensecretaris tekenen de cijferlijsten, diploma's, getuigschriften en certificaten zoals omschreven in artikel 49.

## **Artikel 11 Examencommissie**

1. Het bevoegd gezag:
  - a. stelt een of meer examencommissies in ten behoeve van de borging van de kwaliteit van de schoolexaminering;
  - b. benoemt de leden van de examencommissie; en
  - c. draagt zorg voor het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examencommissie.
2. De examencommissie heeft een oneven aantal leden en ten minste drie leden.
3. Niet kunnen worden benoemd tot lid van de examencommissie:
  - a. leden van het bevoegd gezag;
  - b. de rector van de school;
  - c. leden van de medezeggenschapsraad of de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad van de school;
  - d. leerlingen van de school of hun wettelijk vertegenwoordigers.
4. Bij de benoeming van de leden van de examencommissie draagt het bevoegd gezag er zorg voor dat de examencommissie deskundig is op het gebied van:
  - o de desbetreffende schoolsoort;
  - o de regelgeving over examinering in het voortgezet onderwijs; en
  - o de kwaliteit van examinering.
5. Alvorens tot benoeming van een lid over te gaan, hoort het bevoegd gezag de overige leden van de examencommissie.
6. De examencommissie heeft voor de borging van de kwaliteit van de schoolexaminering de volgende taken en bevoegdheden:
  - a. het opstellen van een voorstel voor een examenreglement voor het bevoegd gezag;
  - b. Het jaarlijks opstellen van een voorstel voor een programma van toetsing en afsluiting voor het bevoegd gezag;
  - c. het borgen van het afsluitend karakter en de kwaliteit van het schoolexamen;
  - d. het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen om te komen tot een beoordeling van het schoolexamen; en
  - e. overige door het bevoegd gezag aan de commissie opgedragen taken en bevoegdheden.
7. De examencommissie stelt regels vast over haar werkwijze.
8. De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op van haar werkzaamheden.
9. De examencommissie evalueert jaarlijks de kwaliteit van de schoolexaminering en stelt een advies op aan het bevoegd gezag en de rector over noodzakelijke en wenselijke verbeteringen.
10. De examencommissie verstrekt de regels over haar werkwijze, het verslag, de evaluatie en het advies, bedoeld in het tweede tot en met het vierde lid, aan het bevoegd gezag, aan de rector en aan de examensecretaris van een school.

## **artikel 12 Commissie van Beroep voor de Eindexamens**

1. Het bevoegd gezag stelt een Commissie van Beroep voor de Eindexamens in. De rector heeft geen zitting in deze commissie.
2. Voor het Leonardo College bestaat deze commissie uit drie leden: een examensecretaris en een conrector van de twee andere scholen van het bevoegd gezag, en de bestuurssecretaris.
3. Bij deze Commissie van Beroep kan beroep worden aangetekend tegen een beslissing van de rector als beschreven in artikel 3.2 en artikel 7.4.
4. Een beroep als bedoeld in het derde lid moet ingediend worden bij: Commissie van Beroep inzake Examens van de scholengroep Leonardo da Vinci, postbus 9032, 2300PA te Leiden.



## HOOFDSTUK II INHOUD VAN HET EINDEXAMEN

### Geldig voor

3 mavo	4 mavo	4 havo	5 havo	4 atheneum	5 atheneum	6 atheneum
--------	--------	--------	--------	------------	------------	------------

### artikel 13 Examenprogramma

1. Het eindexamen atheneum omvat:
  - a. de zeven vakken van het gemeenschappelijk deel van het profiel (inclusief een naast Engels te kiezen tweede moderne vreemde taal);
  - b. vier vakken die behoren tot het profieldeel van een van de profielen;
  - c. één vak in het vrije deel;
  - d. het profielwerkstuk; dit heeft betrekking op een of meer vakken van het eindexamen van de kandidaat, waarbij tenminste één van deze vakken een omvang heeft van tenminste 400 uur;
2. Het eindexamen havo omvat:
  - a. de vijf vakken van het gemeenschappelijk deel van elk profiel;
  - b. vier vakken die behoren tot het profieldeel van een van de profielen;
  - c. één vak in het vrije deel;
  - d. het profielwerkstuk; dit heeft betrekking op een of meer vakken van het eindexamen van de kandidaat, waarbij tenminste één van deze vakken een omvang heeft van tenminste 320 uur;
  - e. het schoolexamen rekenen voor leerlingen zonder wiskunde A of wiskunde B in hun vakkenpakket.
3. Het eindexamen mavo omvat:
  - a. de vijf vakken van het gemeenschappelijk deel van elke profiel;
  - b. twee vakken die behoren tot het profieldeel van een van de profielen;
  - c. twee vakken in het vrije deel;
  - d. het profielwerkstuk; dit heeft betrekking op het profiel van de kandidaat;
  - e. het schoolexamen rekenen voor leerlingen zonder wiskunde in hun vakkenpakket.
4. De minister stelt voor elke onderwijssoort voor alle vakken examenprogramma's vast, waarin zijn opgenomen:
  - a. een omschrijving van de examenstof van ieder eindexamenvak, en
  - b. welk deel van de examenstof centraal zal worden geëxamineerd, en over welke stof het schoolexamen zich in ieder geval uitstrekt.Een examenprogramma wordt vastgesteld per vak of per groep van vakken.  
De examenprogramma's zijn gepubliceerd op de officiële website van het ministerie:  
[www.eindexamen.nl](http://www.eindexamen.nl).  
Voor het schoolexamen rekenen worden door de minister voor elke schoolsoort een referentieniveau vastgesteld.
5. De kandidaten kiezen, met inachtneming van het Examenbesluit, in welke vakken zij examen willen afleggen, voor zover het bevoegd gezag deze vakken in het aanbod heeft opgenomen.
6. De kandidaten kunnen, voor zover het bevoegd gezag hun dat toestaat, in meer vakken examen afleggen dan in de vakken die tenminste een eindexamen vormen.

### artikel 14 Vrijstellingen en ontheffingen

1. Het bevoegd gezag kan een kandidaat, na overleg met de leerling en, indien de leerling minderjarig is, met diens ouders, voogden of verzorgers, ontheffing verlenen van het volgen van het onderwijs en het afleggen van het examen in het vak lichamelijke opvoeding indien de leerling vanwege diens lichamelijke gesteldheid niet in staat is dit onderwijs te volgen. Het bevoegd gezag geeft de inspectie kennis van de verleende ontheffing en vermeldt daarbij de gronden waarop deze ontheffing berust.
2. Een kandidaat voor het examen atheneum die in het bezit is van een diploma voor havo is vrijgesteld van het volgen van onderwijs en het afleggen van het examen in de volgende vakken van het gemeenschappelijke deel: maatschappijleer en culturele en kunstzinnige vorming.

3. Een kandidaat voor het examen atheneum die in het bezit is van het diploma havo en die in plaats van de vakken, genoemd in artikel 2.10, 2.11, 2.12 van het Uitvoeringsbesluit WVO (de examenvakken havo), examen heeft afgelegd in één of meer overeenkomstige vakken van artikel 2.5, 2.6, 2.7 van datzelfde besluit (examenvakken vwo), is vrijgesteld van het volgen van onderwijs en het afleggen van het examen in dit vak respectievelijk deze vakken.
4. Het bevoegd gezag kan een kandidaat voor het examen atheneum in de 4.1, 4.2 en 4.3 genoemde gevallen ontheffing verlenen van het volgen van onderwijs en het afleggen van het examen in de tweede moderne vreemde taal (Frans, Duits of Spaans) in het gemeenschappelijk deel. Indien deze ontheffing wordt verleend wordt deze taal vervangen door een van de andere examenvakken voor het atheneum met een normatieve studielast van tenminste 440 uren, ter keuze van de leerling, voor zover het bevoegd gezag deze als zodanig aanbiedt. Het bevoegd gezag delegeert de beslissing tot het verlenen van deze ontheffing en het aanbieden van het vervangende vak aan de rector. Deze hanteert bij zijn beslissing de in 4.1, 4.2 en 4.3 genoemde criteria.
  - 4.1. De kandidaat heeft een stoornis die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis die effect heeft op taal. Een dergelijke ontheffing kan alleen worden gegeven indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:
    - a. een rapport van een deskundige waaruit blijkt dat
      - n er sprake is van een dergelijke stoornis, en
      - n dat de verplichting een tweede moderne vreemde taal te volgen de kandidaat, onafhankelijk van zijn wil, naar verwachting zal verhinderen het diploma te behalen, terwijl hij dit diploma zonder deze verplichting wel zal kunnen behalen.
    - b. een onderwijskundig rapport van de school over de schoolloopbaan van de kandidaat waaruit blijkt dat
      - n de stoornis op een vergelijkbare wijze in de voorgaande leerjaren het leren van de kandidaat heeft beïnvloed, en
      - n de kandidaat vanwege deze stoornis in en/of buiten school extra begeleiding heeft gekregen.
  - 4.2 De kandidaat heeft een andere moedertaal dan de Nederlandse taal. Een dergelijke ontheffing kan alleen worden gegeven indien aan de volgende voorwaarde is voldaan: De kandidaat is voor de eerste maal tot een school voor vwo of havo toegelaten en is daarbij geplaatst in een hoger leerjaar dan het eerste en heeft voordien buiten Nederland vergelijkbaar onderwijs gevolgd en daarbij geen of te weinig onderwijs in de betreffende vakken Frans, Duits genoten.
  - 4.3 De leerling volgt onderwijs in het profiel natuur en techniek of het profiel natuur en gezondheid en het onderwijs in de taal verhindert naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding. Deze ontheffing kan pas gegeven worden in het vijfde of zesde leerjaar. Een dergelijke ontheffing kan alleen plaatsvinden als aan één van de volgende voorwaarden is voldaan:
    - a. een rapport van een deskundige waaruit blijkt dat
      - n de kandidaat voor alle vakken uit zijn profiel, met uitzondering van een tweede moderne vreemde taal, maar inclusief het vak dat deze tweede moderne vreemde taal vervangt, in staat is een atheneumdiploma te behalen, en
      - n de kandidaat, onafhankelijk van zijn wil, met de verplichting ook examen af te leggen in de tweede moderne vreemde taal, naar verwachting niet in staat is het diploma te behalen.
    - b. een rapport van de school waaruit blijkt dat
      - n de kandidaat, onafhankelijk van zijn wil, naar verwachting niet in staat zal zijn voor het examen in een tweede moderne vreemde taal een 5 of hoger te behalen, terwijl hij voor de andere vakken (inclusief het vak dat de tweede moderne vreemde taal vervangt) voor het examen naar verwachting cijfers zal behalen waarmee hij zou slagen, of
      - n de kandidaat zal, onafhankelijk van zijn wil, naar verwachting niet in staat zijn voor het examen in Engels en een tweede moderne vreemde taal een cijfer hoger dan 5 te behalen, terwijl hij voor de andere vakken (inclusief het vak dat de tweede moderne vreemde taal vervangt en met inbegrip van Engels) voor het examen naar verwachting cijfers zal behalen waarmee hij zou slagen.

5. De schoolleiding kan een LOOT-leerling ontheffing geven voor de sommige vakken.
- Voor de mavo betreft dat:
- n maatschappijleer, lichamelijke opvoeding en één van de vakken muziek of tekenen
  - n één of meer vakken uit het vrije deel
- Voor de havo betreft dat:
- n lichamelijke opvoeding
  - n maatschappijleer en culturele en kunstzinnige vorming
  - n het keuzevak of het profielkeuzevak
- Voor het vwo betreft dat:
- n lichamelijke opvoeding
  - n maatschappijleer en culturele en kunstzinnige vorming
  - n het keuzevak of het profielkeuzevak
6. De schoolleiding kan in uitzonderlijke gevallen besluiten dat een LOOT-leerling onderdelen van het schoolexamen op afwijkende wijze afrondt.

## HOOFDSTUK III HET SCHOOLEXAMEN

### Geldend voor

3 mavo	4 mavo	4 havo	5 havo	4 atheneum	5 atheneum	6 atheneum
--------	--------	--------	--------	------------	------------	------------

### artikel 15 Inrichting schoolexamen

1. Het schoolexamen bestaat uit een examendossier. Dit examendossier is het geheel van de onderdelen van het schoolexamen zoals gedocumenteerd in een door het bevoegd gezag gekozen vorm. Het schoolexamen strekt zich uit over alle vakken waarin de kandidaat eindexamen aflegt en wordt ingericht overeenkomstig hetgeen voor ieder vak afzonderlijk in het Programma van Toetsing en Afsluiting (hierna: PTA) is aangegeven.
2. Het schoolexamen kent in het examendossier vier toetsvormen:
  - a. theoretische toetsen  
Dit zijn schriftelijke of mondelinge toetsen met open en/of gesloten vragen of opdrachten (hieronder vallen ook spreekvaardigheidstoetsen en kijk-luistertoetsen).
  - b. praktische toetsen  
In het PTA worden deze toetsen per vak apart aangegeven.
  - c. handelingsdelen  
In het PTA worden deze toetsen per vak apart aangegeven.
  - d. het profielwerkstuk
3. Indien dat bij het betreffende vak wordt vermeld, documenteert het kandidaat het uitvoeren van het handelingsdeel of de voorbereiding op een andere toets middels een speciaal dossier, zoals het lees- of literatuuressen dossier en het kunstexamen dossier.
4. De inrichting van het schoolexamen atheneum:
  - a. Het schoolexamen wordt verdeeld over het vierde, vijfde en zesde leerjaar afgenomen. In het PTA wordt per vak aangegeven welke onderdelen in elk van deze leerjaren worden afgenomen.
  - b. De vakken maatschappijleer en culturele en kunstzinnige vorming worden het schoolexamen geheel in het vierde leerjaar afgenomen.
  - c. Voor het vak lichamelijke opvoeding, het vak Bewegen Sport en Maatschappij (BSM) en het vak natuur, leven en technologie (NLT) wordt het schoolexamen verspreid over het vierde, vijfde en zesde leerjaar afgenomen.
  - d. Vervallen.
  - e. Voor alle andere vakken wordt het schoolexamen in de vijfde en zesde leerjaar afgenomen.
  - f. Het werken aan het profielwerkstuk begint in het vijfde leerjaar. Het profielwerkstuk wordt afgerond in het zesde leerjaar.
5. De inrichting van het schoolexamen havo:
  - a. Het schoolexamen wordt verdeeld over het vierde en vijfde leerjaar afgenomen. In het PTA wordt per vak aangegeven welke onderdelen in elk van deze leerjaren worden afgenomen.
  - b. Voor de vakken maatschappijleer, culturele en kunstzinnige vorming en rekenen wordt het schoolexamen geheel in het vierde leerjaar afgenomen.
  - c. Voor alle andere vakken wordt het schoolexamen in het vierde en het vijfde leerjaar afgenomen.
  - d. Het werken aan het profielwerkstuk begint in het vierde leerjaar. Het profielwerkstuk wordt afgerond in het vijfde leerjaar.



6. De inrichting van het schoolexamen mavo:
  - a. Het schoolexamen wordt verdeeld over het derde en vierde leerjaar afgenomen. In het PTA wordt per vak aangegeven welke onderdelen in elk van deze leerjaren worden afgenomen.
  - b. Het schoolexamen kunstvakken I (culturele en kunstzinnige vorming, en beeldende vorming of muziek) en rekenen wordt in het derde leerjaar afgenomen.
  - c. Het schoolexamen voor het vak lichamelijk opvoeding wordt verdeeld over het derde en vierde leerjaar afgenomen; dit examen bestaat geheel uit handelingsdelen.
  - d. Voor alle andere vakken geldt dat het schoolexamen verdeeld over het derde en vierde leerjaar wordt afgenomen.
  - e. Het werken aan het profielwerkstuk begint in het derde leerjaar. Het profielwerkstuk wordt afgerond in het vierde leerjaar.
7. De inrichting van het schoolexamen als vermeld in de leden 4, 5 en 6 zijn, voor zover het nog niet ingegane schooljaren betreft, voorlopig. In het PTA van het betreffende schooljaar zal de definitieve inrichting hiervan worden vastgesteld.
8. Ten behoeve van het schoolexamen gelden in elk leerjaar drie toetsperioden. Deze perioden worden aangegeven in de bij dit PTA behorende stofomschrijving per vak.

#### **artikel 16 Het examendossier**

1. Het examendossier wordt gedocumenteerd door middel van een driemaal per jaar te verstrekken beoordelingsoverzicht. Hierin zijn telkens alle door de kandidaat behaalde resultaten voor de onderdelen van het schoolexamen vermeld.
2. Indien een kandidaat van oordeel is dat dit beoordelingsoverzicht onjuist is, dient hij binnen drie schooldagen zijn met redenen omklede bezwaren kenbaar te maken bij de secretaris van het eindexamen in de afdeling waartoe de kandidaat behoort. De rector stelt een onderzoek in en deelt de kandidaat, de examinerator gehoord hebbende, binnen vijf schooldagen zijn beslissing mede. Als de kandidaat niet binnen de gestelde termijn van drie schooldagen reageert, is dit beoordelingsoverzicht onherroepelijk.
3. Het is kandidaten niet toegestaan de gemaakte schriftelijke toetsen, zoals vermeld in artikel 15 lid 2a, buiten het schoolgebouw te brengen, te kopiëren of te fotograferen. De gecorrigeerde toetsen, een exemplaar van de toetsopgave alsmede het gebruikte correctiemodel en normering moeten door de examinerator bij de examensecretaris worden ingeleverd. Deze worden bewaard tot zes maanden na het door de kandidaat verlaten van de school.  
De protocollen en opnames van mondelinge toetsen als vermeld in artikel 15 lid 2a. mogen door de kandidaten niet worden gekopieerd of buiten schoolgebouw worden gebracht. Deze protocollen en opnames worden door de examinerator bij de rector ingeleverd. Zij worden bewaard tot zes maanden na het door de kandidaat verlaten van de school.
4. De examinerator geeft, na beoordeling en bespreking, de overige werken behorend tot de toetsonderdelen zoals vermeld in artikel 15 lid 2b, c, d aan de kandidaat ter bewaring.
5. De kandidaat bewaart de door hem gemaakte toetsen zoals vermeld in artikel 15 lid 2b, c, d tot na het verlaten van de school.
6. De kandidaat is houder van de kunst-, schrijf- en literaturondossiers. De kandidaat bewaart deze dossiers tot na het verlaten van de school. Indien een kandidaat een of meer nog te beoordelen dossieronderdelen niet kan overleggen, worden deze onderdelen als niet voltooid beschouwd.

#### **artikel 17 Verzuim, te laat komen**

1. a. Indien een kandidaat door ziekte of een andere ernstige vorm van overmacht, niet veroorzaakt door onnauwkeurigheid, onachtzaamheid of nalatigheid van de kandidaat, niet in staat is een onderdeel van het schoolexamen af te leggen, moet dit (telefonisch) voor de aanvang van de toets worden gemeld aan een lid van de schoolleiding. Direct na terugkomst op school dient een verklaring, bij minderjarige leerlingen ondertekend door een van de ouders c.q. verzorgers, ingeleverd te worden bij het voor de betreffende afdeling verantwoordelijke lid van de schoolleiding. In deze verklaring moet de reden van het verzuim vermeld staan.
- b. Onder het de lid 1a genoemde onderdelen van het schoolexamen vallen zowel de toetsen genoemd in artikel 15 lid 2a (schriftelijke of mondelinge toetsen) als de toetsen genoemd artikel 15 lid 2b, c, d (praktische toetsen, handelingsdeel, profielwerkstuk). In de laatste gevallen gaat het hierbij om de verhindering het betreffende onderdeel op de uiterste of afgesproken datum in te leveren, te presenteren, dan wel uit te voeren.

- c. Wanneer de in lid 1a genoemde melding ontbreekt dan wel de vereiste verklaring niet wordt ingeleverd, wordt de kandidaat geacht zonder geldige reden afwezig te zijn geweest. Het rooster verkeerd lezen, zich vergissen in de tijd of dag, zich verslapen e.d. zijn geen geldige redenen voor het verzuim.
  - d. Indien de schoolleiding het verzuim als "geldige verhindering" aanmerkt moeten de gemiste onderdelen na terugkeer op school zo spoedig mogelijk worden ingehaald c.q. alsnog worden ingeleverd, gepresenteerd of uitgevoerd. De examensecretaris stelt hiervoor een datum vast.
  - e. Een kandidaat die naar het oordeel van de schoolleiding zonder geldige reden een handelingsdeel of een onderdeel van een praktische toets of het profielwerkstuk verzuimt, wordt behandeld conform artikel 23 van dit reglement.
2.
    - a. Wanneer een kandidaat voor een schriftelijke toets van het schoolexamen te laat komt, wordt hij tot 30 minuten na aanvang van de toets nog toegelaten. Indien de kandidaat tot de toets wordt toegelaten, moet hij het werk inleveren op de normale eindtijd. Indien hij niet wordt toegelaten, wordt hij geacht de betreffende toets zonder geldige reden te hebben verzuimd.
    - b. Wanneer een kandidaat voor een mondelinge toets te laat komt wordt hij niet meer tot deze toets toegelaten. Hij wordt geacht deze toets zonder geldige reden te hebben verzuimd.
    - c. Wanneer een kandidaat voor een kijk-luistertoets te laat komt wordt hij niet meer tot het lopende onderdeel van deze toets toegelaten. Het is ter beoordeling van het verantwoordelijke lid van de schoolleiding of zijn plaatsvervanger of hij nog tot de volgende onderdelen kan worden toegelaten. De kandidaat wordt geacht voor de gemiste onderdelen geen punten te hebben behaald, dan wel, indien hij geheel niet meer tot de toets wordt toegelaten, deze zonder geldige reden hebben verzuimd.
  3. Een kandidaat die naar het oordeel van de rector zonder geldige reden een schriftelijke of mondelinge toets van het schoolexamen verzuimt, maakt zich schuldig aan een onregelmatigheid zoals bedoeld in artikel 7. Wanneer het voor de kandidaat de eerste maal is dat dit gebeurt, wordt hem door de rector voor de betreffende toets het cijfer 1,0 toegekend. Bij herhaling van een dergelijke onregelmatigheid kan de rector hem de verdere deelname aan het schoolexamen ontfzeggen.
  4. De kandidaat die vanwege verzuim of te laat komen voor een toets het cijfer 1,0 of voor één of meer onderdelen geen punten krijgt toegekend, kan de herkansing uit de betreffende periode gebruiken om deze toets alsnog te maken. Hij verliest daarmee het recht op een herkansing van een andere toets uit deze periode.
  5. In bijzondere gevallen kan de rector afwijken van de in dit artikel genoemde maatregelen.

## Geldig voor

3 mavo	4 mavo	4 havo	5 havo	4 atheneum	5 atheneum	6 atheneum
--------	--------	--------	--------	------------	------------	------------

### artikel 18 Tijdstippen van toetsing

1. De data en tijdstippen van de toetsen van het schoolexamen als bedoeld in artikel 15 lid 2a worden tenminste vijf schooldagen voor de betreffende toets of toets periode aan de kandidaten meegedeeld.
2. Voor de toetsen als bedoeld in artikel 15 lid 2b, 2c en 2d worden door de examinerator data vastgesteld waarop deze opdrachten of een onderdeel daarvan moet worden uitgevoerd, ingeleverd, gepresenteerd e.d. Deze data worden op een zodanig tijdstip aan de kandidaat meegedeeld dat hij redelijkerwijs de tijd heeft aan deze opdracht te voldoen.
3. De behandeling van de leerstof die bij een toets van het schoolexamen als bedoeld in artikel 15 lid 2a aan de orde komt, moet minstens vijf schooldagen voor de dag waarop de toetsperiode begint, afgerond zijn.
4. a. Wanneer een toets door een groep kandidaten moet worden afgelegd, moet iedere kandidaat uit de groep zich aan alle opgegeven regels en tijdstippen houden, ongeacht of andere kandidaten dat doen of kunnen doen.  
b. Wanneer bij een toets als bedoeld in a. niet alle kandidaten aanwezig blijken te zijn, bepaalt de examinerator of de afname van de toets voor de wel aanwezige kandidaten nog mogelijk is. Wanneer dit niet het geval is, wordt door de examinerator of de schoolleiding beslist hoe de toets later alsnog zal worden afgenomen.

### artikel 19 Cijferbepalingen en beoordelingen

1. De opgaven en normering voor de toetsen van het schoolexamen worden in onderling overleg door de examineratoren van het betreffende vak in de betreffende afdeling vastgesteld.
2. a. De schriftelijke en mondelinge toetsen als bedoeld in artikel 15 lid 2a worden beoordeeld aan de hand van een beoordelingsvoorschrift waarin mogelijke antwoorden en een mogelijke puntenverdeling zijn opgenomen, dan wel aan de hand van een beoordelingsschema waarin de te beoordelen onderdelen of aspecten en de bijbehorende criteria zijn opgenomen.  
b. Voor de beoordeling van praktische toetsen en het profielwerkstuk wordt gebruik gemaakt van beoordelingscriteria die vooraf aan de kandidaat bekend gemaakt zijn.  
Bij het profielwerkstuk en, voor zover relevant, bij de praktische toetsen wordt het doorlopen proces door de kandidaat gedocumenteerd. Dit wordt in de beoordeling betrokken.  
c. De beoordeling van het profielwerkstuk vindt plaats door een hiertoe door de rector aangewezen examinerator van het vak of de vakken die bij het profielwerkstuk zijn betrokken. Daardoor is op havo/vwo de toewijzing van twee examineratoren bij een profielwerkstuk mogelijk.  
Op de mavo wordt een profielwerkstuk altijd beoordeeld door twee examineratoren.  
d. De aspecten waarop de onderdelen van het handelingsdeel worden beoordeeld, worden vooraf aan de kandidaten bekend gemaakt.
3. Van mondelinge toetsen wordt door de examinerator een protocol opgemaakt. De mondelinge toetsen worden ter latere beoordeling met een daartoe geschikt apparaat opgenomen. Deze opnamen worden digitaal gearchiveerd door de examensecretaris.  
De rector kan een mondelinge toets laten afnemen in aanwezigheid van een andere docent. Deze docent kan het protocol van de toets opmaken. De examinerator neemt de toets af; de erbij aanwezige docent stelt hoogstens een aanvullende vraag of plaatst een opmerking als er een misverstand dreigt te ontstaan tussen examinerator en kandidaat.
4. De rector kan een praktische toets laten afnemen in aanwezigheid van een of meer andere docenten of deskundigen van buiten school. De examinerator neemt de toets af en is verantwoordelijk voor de beoordeling ervan. Over deze beoordeling kan de examinerator wel eerst overleggen met de bij de toets aanwezige docent(en) of externe deskundige(n).  
Wanneer van toepassing kan een praktische toets in geluid en/of beeld worden opgenomen.
5. Van iedere beoordeling van een toets als bedoeld in artikel 15 lid 2 van het schoolexamen stelt de examinerator de kandidaat zo spoedig mogelijk in kennis.
6. De examinerator drukt zijn oordeel over elke theoretische en praktische toets uit in een cijfer. Daarbij gebruikt hij een schaal van cijfers lopende van 1 tot en met 10 met de daartussen liggende cijfers met een decimaal.

7. Toetsen of opdrachten uit het handelingsdeel worden niet beoordeeld met een cijfer. De kandidaat moet voor deze onderdelen de beoordeling 'naar behoren' krijgen om aan de eisen voldoen. Wanneer een kandidaat voor een onderdeel van het handelingsdeel de beoordeling 'niet naar behoren' krijgt, moet hij middels een herhaling of aanvulling zorgen dat hij alsnog aan de gestelde eisen voldoet.
8. Voor havo-atheneum: De examinerator drukt zijn oordeel over het profielwerkstuk uit in een cijfer. Daarbij gebruikt hij een schaal van cijfers lopende van 1 tot en met 10.  
Voor mavo: Het profielwerkstuk wordt beoordeeld met 'voldoende' of 'goed'. Indien het profielwerkstuk niet aan de te stellen eisen voldoet wordt de voorlopige beoordeling 'nog niet voldoende' gegeven, en dient de kandidaat middels een herhaling of aanvulling het werkstuk zodanig te verbeteren dat alsnog de beoordeling 'voldoende' of 'goed' gegeven kan worden.
9. De kandidaat heeft recht op bespreking door de examinerator van de door hem afgelegde toetsen, waaronder ook begrepen een uitleg van het ervoor behaalde cijfer. Voor de schriftelijke toetsen heeft de kandidaat bovendien recht op inzage van het door hem gemaakte werk. De inzage vindt plaats in het bijzijn van de examinerator.  
Indien de kandidaat als gevolg van overmacht zoals vermeld in artikel 17.1 hierbij afwezig is, behoudt hij het recht op bespreking en/of inzage. Hij moet zich hiertoe binnen 5 schooldagen na terugkeer op school wenden tot de examinerator.

## **artikel 20 Beroep beoordeling toets**

1. Indien een kandidaat van oordeel is dat een beoordeling voor een theoretische toets, praktische toets, profielwerkstuk of handelingsdeel onjuist is, tekent hij binnen een termijn van drie schooldagen nadat bedoelde beoordeling hem werd meegedeeld en hij inzage en bespreking van het werk dan wel het recht hierop heeft gehad, bezwaar aan bij de examinerator. De examinerator geeft zijn oordeel binnen vijf schooldagen. Indien de kandidaat het niet eens is met deze beslissing, dan kan de kandidaat volgens lid 2 beroep aantekenen.  
Indien de in dit artikel genoemde termijn om te reclameren van drie schooldagen is verstreken, is het cijfer respectievelijk de beoordeling definitief.
2. Elke kandidaat kan binnen vijf schooldagen, nadat het in lid 1 genoemde oordeel van de examinerator hem is meegedeeld, in beroep gaan bij de rector. De kandidaat dient het beroep schriftelijk, onder opgave van redenen, in bij de rector. De rector stelt een onderzoek in en doet binnen 10 schooldagen uitspraak. Van deze uitspraak is geen verder beroep mogelijk.

## **artikel 21 Eindbeoordeling schoolexamen**

1. Het eindcijfer voor het schoolexamen per vak is het gewogen gemiddelde van de cijfers voor de verschillende toetsen. Het gewicht is aangegeven bij de informatie die per vak in dit PTA is opgenomen.
  - a. Indien het een schoolexamen van een vak betreft waarin ook een centraal examen wordt afgenomen en het gemiddelde een cijfer met twee of meer decimalen is, wordt dit cijfer afgerond op de eerste decimaal, met dien verstande dat deze decimaal met 1 wordt verhoogd indien de tweede decimaal zonder afronding 5 of hoger is (toelichting: 6,45 wordt 6,5; 6,44 wordt 6,4).
  - b. Indien het een schoolexamen van een vak betreft waar geen centraal examen op volgt en het gemiddelde een cijfer met één of meer decimalen is, wordt dit cijfer rechtstreeks afgerond op een geheel getal, met dien verstande dat het cijfer voor de komma met 1 wordt verhoogd indien de eerste decimaal zonder afronding 5 of hoger is. (toelichting: 6,50 wordt 7; 6,49 wordt 6).
2. Voor havo en atheneum: In afwijking van het eerste lid, wordt het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijk deel van elk profiel, beoordeeld met 'voldoende' of 'goed'. Deze beoordeling gaat uit van de mogelijkheden van de leerling en geschiedt op de grondslag van het genoegzaam afsluiten van het vak, zoals blijkt uit het examendossier.
3. Voor mavo: In afwijking van het eerste lid, worden de vakken kunstvakken I en lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijk deel van elk profiel, beoordeeld met 'voldoende' of 'goed'. Deze beoordeling gaat uit van de mogelijkheden van de leerling en geschiedt op de grondslag van het genoegzaam afsluiten van de desbetreffende vakken, zoals blijkt uit het examendossier.
4. Het profielwerkstuk wordt beoordeeld met een cijfer bestaande uit een geheel getal (havo-atheneum) of 'onvoldoende', 'voldoende' of 'goed' (mavo).



### Geldig voor

3 mavo	4 mavo	4 havo	5 havo	4 atheneum	5 atheneum	6 atheneum
--------	--------	--------	--------	------------	------------	------------

#### artikel 22 Inleveren van materiaal ter voorbereiding van een schoolexamen

1. Kandidaten die voor een toets van tevoren een onderwerp, stelling, literatuurlijst e.d. bij de examinerator moeten inleveren, houden zich hierbij aan de termijnen en voorschriften zoals gegeven door de examinerator of vermeld in de stofomschrijving per vak.
2. Wanneer de kandidaat zich niet aan de in 1. genoemde termijn en voorschriften houdt wordt door de examinerator tijdig melding gedaan bij het voor de afdeling verantwoordelijk lid van de schoolleiding. Die kan bepalen dat de kandidaat wordt geëxamineerd aan de hand van de door de examinerator bepaalde onderwerpen, stellingen e.d., dan wel hem de toegang tot de betreffende toets ontzeggen waarbij hij voor deze toets 0 punten of het cijfer 1,0 toegekend krijgt. De ontzegging van de toegang en de toekenning van 0 punten of het cijfer 1,0 kan slechts plaatsvinden door de rector.
3. Kandidaten die ter voorbereiding van het schoolexamen van een vak ontwerpen, werkstukken, verslagen e.d. moeten inleveren, dienen zich hierbij te houden aan de door de examinerator vastgestelde regels betreffende wijze van uitvoering en tijdstip van inleveren. Indien zij dat niet doen, wordt door de examinerator tijdig melding gedaan bij het voor de afdeling verantwoordelijk lid van de schoolleiding. De kandidaat die zich hier niet aan houdt kan voor de betreffende onderdelen of vragen van het schoolexamen door de rector 0 punten of het cijfer 1,0 toegekend krijgen.

#### artikel 23 Praktische toetsen, handelingsdeel, profielwerkstuk

1. Praktische toetsen
  - a. Bij het verstrekken van de opdracht van elke praktische toets wordt ook de datum meegedeeld waarop de toets moet zijn afgerond, en de wijze waarop dat dient te geschieden. Van afronding is pas sprake wanneer de gevraagde activiteit is uitgevoerd en het resultaat op de gevraagde wijze ter kennis van de docent is gebracht, bijvoorbeeld doordat de gevraagde presentatie is gehouden of het verlangde eindproduct is ingeleverd.  
Een kandidaat die zich zonder geldige reden als bedoeld in artikel 17 lid 1, niet aan deze datum of wijze houdt, ontvangt een negatieve beoordeling op het punt van 'plannen, en het zich houden aan het opgegeven werkschema'. Dit houdt in dat
    - n voor een praktische toets die tot en met 5 schooldagen te laat wordt afgerond, het behaalde cijfer met 1 punt kan worden verminderd;
    - n voor een praktische toets die meer dan 5 maar ten hoogste 10 schooldagen te laat wordt ingeleverd, het behaalde cijfer met 2 punten kan worden verminderd.In deze gevallen wordt door de examinerator tijdig melding gedaan bij het voor de afdeling verantwoordelijk lid van de schoolleiding, die beslist over toepassing van bovengenoemde maatregelen.  
Indien de opdracht tien schooldagen na de vastgestelde inleverdatum nog niet is ingeleverd is sprake van onregelmatigheid als bedoeld in artikel 7.
  - b. Onverminderd het gestelde in lid a van dit artikel kan de examinerator of de schoolleiding de kandidaat die de praktische toets niet op de vastgestelde datum heeft afgerond, verplichten op aangewezen tijdstippen buiten lestijd op school aan de betreffende praktische toets te werken tot deze wel is afgerond.
  - c. Onverminderd het gestelde in lid a van dit artikel kan de schoolleiding de kandidaat die de praktische toets niet op de vastgestelde datum heeft afgerond de toegang tot de lessen ontzeggen en hem in plaats daarvan verplichten op school aan de praktische opdracht te werken totdat deze wel is afgerond. Indien de aard van de praktische toets vereist dat het werk op een andere locatie dan school wordt uitgevoerd (bijvoorbeeld in geval van museumbezoek) kan de schoolleiding de kandidaat verplichten in plaats van op school op deze andere locatie aan de praktische toets te werken.

2. **Handelingsdeel**
  - a. Bij het verstrekken van de opdracht voor een handelingsdeel wordt ook de datum meegedeeld waarop dit handelingsdeel moet zijn afgerond, en de wijze waarop dat dient te geschieden. Van afronding is pas sprake wanneer de gevraagde activiteit is uitgevoerd en het resultaat op de gevraagde wijze ter kennis van de docent is gebracht, bijvoorbeeld doordat de gevraagde presentatie is gehouden of het verlangde eindproduct is ingeleverd.  
Indien een kandidaat een handelingsdeel niet op de vastgestelde datum 'goed' of 'voldoende' heeft afgerond maakt hij zich schuldig aan een onregelmatigheid als bedoeld in artikel 7.
  - b. De examinerator of de schoolleiding kan een kandidaat die een handelingsdeel niet op de vastgestelde datum naar behoren heeft afgerond verplichten op aangewezen tijdstippen buiten lestijd op school aan dit handelingsdeel te werken tot het wel naar behoren is afgerond.
  - c. De schoolleiding kan een kandidaat die een handelingsdeel niet op de vastgestelde datum 'voldoende' of 'goed' heeft afgerond de toegang tot de lessen ontzeggen en hem in plaats daarvan verplichten aan het handelingsdeel te werken tot het wel naar behoren is afgerond.
3. **Profielwerkstuk**
  - a. Bij het maken van het profielwerkstuk werken de kandidaten met een plan van aanpak en een logboek. De examinerator stelt in overleg met de kandidaten de wijze en de tijdstippen vast waarop de verschillende onderdelen moeten zijn afgerond. Van afronding is pas sprake wanneer de gevraagde activiteit is uitgevoerd het logboek is ingevuld en het resultaat op de gevraagde wijze ter kennis van de docent is gebracht.  
De gedetailleerde instructie voor het profielwerkstuk waaronder deadline voor inleveren alsmede de beschrijving van de totstandkoming van het cijfer is beschreven in een handleiding die wordt uitgereikt bij de start van het profielwerkstuk en maakt deel uit van het examenreglement.  
Een kandidaat voor mavo die zonder geldige reden als bedoeld in artikel 17 lid 1 het profielwerkstuk niet op de vastgestelde datum 'goed' of 'voldoende' heeft afgerond kan de toegang tot de lessen door de schoolleiding ontzegd worden. In plaats daarvan kan hij worden verplicht aan het handelingsdeel te werken tot het wel naar behoren is afgerond.  
Een kandidaat op havo-vwo die zich zonder geldige reden als bedoeld in artikel 17 lid 1, niet aan deze datum of wijze houdt, ontvangt een negatieve beoordeling op het punt van 'plannen, en het zich houden aan het opgegeven werkschema'. Dit houdt in dat
    - n voor een profielwerkstuk die tot en met 5 schooldagen te laat wordt afgerond, het behaalde cijfer met 1 punt kan worden verminderd;
    - n voor een profielwerkstuk die meer dan 5 maar ten hoogste 10 schooldagen te laat wordt ingeleverd, het behaalde cijfer met 2 punten kan worden verminderd.In deze gevallen wordt door de examinerator tijdig melding gedaan bij het voor de afdeling verantwoordelijk lid van de schoolleiding, die beslist over toepassing van bovengenoemde maatregelen.  
Indien de opdracht tien schooldagen na de vastgestelde inleverdatum nog niet is ingeleverd is sprake van onregelmatigheid als bedoeld in artikel 7.
  - b. Onverminderd het gestelde in het lid a van dit artikel kan de examinerator of de schoolleiding de kandidaat die een onderdeel van het profielwerkstuk op de vastgestelde datum niet heeft afgerond, verplichten op aangewezen tijdstippen buiten lestijd op school aan dit onderdeel te werken tot het wel is afgerond.
  - c. Onverminderd het gestelde in lid a van dit artikel kan de schoolleiding een kandidaat die een onderdeel van het profielwerkstuk niet op de vastgestelde datum heeft afgerond de toegang tot de lessen ontzeggen en hem in plaats daarvan verplichten op school aan dit onderdeel te werken tot het wel is afgerond. Indien de aard van dit onderdeel van het profielwerkstuk vereist dat het op een andere locatie dan school wordt uitgevoerd (bijvoorbeeld in geval van museumbezoek) kan de schoolleiding de kandidaat verplichten in plaats van op school op deze andere locatie aan dit onderdeel te werken.
4. **Plagiaat e .d.**

Een kandidaat die een (profiel)werkstuk, praktische toets of handelingsdeel dat geheel of gedeeltelijk door anderen is geschreven of gemaakt als zijn eigen werk inlevert (bijvoorbeeld doordat de bronvermelding van de gebruikte informatie ontbreekt), maakt zich daarmee schuldig aan een onregelmatigheid als genoemd in artikel 7 van dit reglement. Hetzelfde geldt als het logboek dat bij een dergelijke opdracht behoort niet naar waarheid is ingevuld.

## artikel 24 Hulpmiddelen

1. Bij de schriftelijke en mondelinge toetsen van het schoolexamen als bedoeld in artikel 15 2a. mag de kandidaat alleen die hulpmiddelen gebruiken waarvan het gebruik expliciet is toegestaan.
2. Bij de schriftelijke toetsen van het schoolexamen mag de kandidaat altijd gebruik maken van het basispakket aan hulpmiddelen. Dit bestaat uit:
  - schrijfmateriaal
  - liniaal met millimeterverdeling
  - vlakgum
  - geodriehoek
  - passer
  - blauw en rood kleurpotlood
  - tekenpotlood
  - een gewoon elektronisch rekenapparaat
  - een woordenboek Nederlandse taal

Het is niet toegestaan rekenapparaten te gebruiken die:

- a. op het lichtnet aangesloten moeten worden
  - b. tijdens het examen opgeladen moeten worden
  - c. geluidsoverlast bezorgen
  - d. zijn voorzien van een schrijffrol, alarminstallatie, dan wel zend- en/of ontvangstmogelijkheden
  - e. groter zijn dan ca. 15 cm x 9 cm
  - f. alfanumeriek zijn (d.w.z. behalve met getallen ook tekst kunnen verwerken)
  - g. grafieken kunnen weergeven in het afleesvenster.
3. Voor een aantal toetsen is het gebruik van andere hulpmiddelen toegestaan of noodzakelijk. Dit is bij de betreffende toets aangegeven in het vakgerichte deel van het PTA
  4. De kandidaat dient het basispakket hulpmiddelen zelf mee te nemen. Ook de per toets aangegeven toegestane speciale hulpmiddelen moet de kandidaat zelf meenemen, tenzij anders wordt vermeld. Papier mag de kandidaat niet zelf meenemen; de school verstrekt alle benodigde soorten papier inclusief kladpapier.
  5. De kandidaat is er zelf voor verantwoordelijk dat alle meegebrachte hulpmiddelen alleen die informatie bevatten, die is toegestaan. Dat betekent onder andere dat er in tabellenboeken e.d. niets in mag zijn bijgeschreven, en dat de meegebrachte hulpmiddelen geen ingelegde blaadjes bevatten. Wanneer een kandidaat bij een toets een niet toegestaan hulpmiddel bij zich heeft, of een hulpmiddel dat andere dan de toegestane informatie bevat, maakt hij zich daarmee schuldig aan een onregelmatigheid als bedoeld in artikel 7 van dit reglement.
  6. De kandidaat is verplicht het werk met pen te maken, uitgezonderd tekeningen, grafische verbeeldingen e.d.

## artikel 25 Gang van zaken tijdens de zittingen van de schoolexamens

1. De rector zorgt ervoor dat de opgaven voor het schoolexamen geheim blijven tot de aanvang van de toets waarbij deze opgaven aan de kandidaten worden voorgelegd.
2. De toezichthouders bij het schoolexamen maken een proces-verbaal op. Hierin wordt opgenomen:
  - a. het begin en eindtijdstip van de betreffende zitting
  - b. welke kandidaten aanwezig waren
  - c. welke kandidaten te laat kwamen, onder vermelding van het tijdstip van binnenkomst
  - d. het tijdstip waarop elke kandidaat zijn werk inlevert en de examenruimte verlaat
  - e. eventuele bijzonderheden die zich tijdens de zitting voordoen.De toezichthouders leveren dit proces-verbaal met het gemaakte examenwerk in bij de rector.
3. De aan de kandidaten voorgelegde opgaven voor een toets van het schoolexamen blijven in het examenlokaal tot het einde van die toets.

## HOOFDSTUK VI    REGELINGEN VOOREXAMENKLASSEN

### Geldig voor

<b>3 mavo</b>	4 mavo	<b>4 havo</b>	5 havo	<b>4 atheneum</b>	<b>5 atheneum</b>	6 atheneum
---------------	--------	---------------	--------	-------------------	-------------------	------------

### artikel 26    Schoolexamen, voortgangstoetsen en bevordering

1. In het derde leerjaar mavo, het vierde leerjaar havo en het vierde en vijfde leerjaar atheneum worden ook voortgangstoetsen afgenomen. Deze voortgangstoetsen maken geen onderdeel uit van het examendossier. De resultaten van de voortgangstoetsen zijn wel opgenomen in de normen tot bevordering.
2. De behaalde resultaten van de toetsen van het schoolexamen die in het derde leerjaar mavo, het vierde leerjaar havo en het vierde en vijfde leerjaar atheneum worden afgenomen maken enerzijds deel uit van het examendossier, en zijn anderzijds ook opgenomen in de normen tot bevordering.
3. In het derde leerjaar mavo maken de vakken lichamelijk opvoeding en kunstvakken inclusief ckv alsmede het profielwerkstuk onderdeel uit van het examendossier.  
Lichamelijke opvoeding en kunstvakken inclusief ckv worden in de derde klas beoordeeld met 'voldoende' of 'goed'. Het profielwerkstuk wordt in de vierde klas afgerond en beoordeeld met 'voldoende' of 'goed'.  
In de overgangsnormen van het derde naar het vierde leerjaar mavo is opgenomen dat in geval een of beide van de afgeronde vakken niet 'voldoende' of 'goed' zijn, de leerling niet kan worden bevorderd naar het vierde leerjaar.

### artikel 27    Herkansingen 3 mavo, 4 havo , 4 atheneum en 5 atheneum

1. Elke kandidaat heeft het recht om opnieuw deel te nemen aan de in lid a., b., c. resp. d. vermelde toetsen van het schoolexamen.
  - a. Voor 3 mavo:
    - a.1. ■ Van de toetsen als bedoeld in artikel 15 lid 2a uit de derde periode van het schoolexamen één toets, ongeacht het oorspronkelijk voor deze toets behaalde cijfer;
    - a.2. ■ Het schoolexamen rekenen
  - b. Voor 4 havo:
    - b.1. ■ Naar keuze van de kandidaat één van de volgende theoretische toetsen:  
uit periode 1: maatschappijleer, nlt  
uit periode 2: alle vakken
    - b.2. ■ Naar keuze van de kandidaat één van de theoretische toetsen uit periode 3.  
De kandidaat mag voor het vak culturele en kunstzinnige vorming (CKV) in overleg met de docent aan het einde van het jaar één Culturele Activiteit herkansen conform het PTA.
    - b.3. ■ Het schoolexamen rekenen
  - c. Voor 4 atheneum:  
De kandidaat heeft alleen het recht op een herkansing van de theoretische toets voor het vak maatschappijleer uit periode 3. Dit recht geldt alleen als het gemiddelde eindcijfer lager dan 6 is. De kandidaat mag voor het vak ckv in overleg met de docent aan het einde van het jaar één Culturele Activiteit herkansen conform het PTA.
  - d. Voor 5 atheneum:
    - d.1. ■ naar keuze van de kandidaat één van de theoretische toetsen:  
uit periode 1: nlt  
uit periode 2: alle vakken
    - d.2. ■ naar keuze van de kandidaat één van de theoretische toetsen uit periode 3.
    - d.3. ■ de theoretische toets uit periode 3 voor het vak nlt kan alleen herkanst worden als het eindcijfer lager dan 6 is. Deze herkansing vindt plaats in de eindtoetsweek.

2. Het recht op herkansing geldt ongeacht het in eerste instantie behaalde cijfer. Het hoogst behaalde cijfer telt mee voor de bepaling van het eindcijfer schoolexamen. Wanneer een toets uit meerdere onderdelen bestaat omvat de herkansing alle onderdelen. De regel "het hoogste cijfer telt" betreft in dit geval uitsluitend het resultaat van de gehele toets.
3. Vóór het tijdstip waarop de herkansing moet worden aangevraagd wordt de kandidaat op de hoogte gesteld van de in eerste instantie door hem behaalde toetscijfers. De kandidaat die een herkansing wenst, geeft zich hiervoor op bij het verantwoordelijke lid van de schoolleiding middels een daarvoor bestemd (digitaal) formulier.
4. Het tijdstip waarop de aanvraag voor de herkansingen uiterlijk ingeleverd moet zijn en de datum waarop de herkansing plaats vindt, worden tijdig schriftelijk aan de kandidaten meegedeeld. Een kandidaat die de herkansing te laat aanvraagt, heeft geen recht meer op deelname aan de herkansing.
5. Een kandidaat die door ziekte of andere geldige reden de oorspronkelijke toets heeft gemist, heeft geen recht meer op deelname aan de herkansing van die toets.
6. Alle praktische toetsen, de praktische onderdelen voor de vakken tekenen, muziek, en natuur leven en technologie, alsmede het profielwerkstuk zijn van de herkansingsregeling uitgesloten.
7. Indien een kandidaat ongeoorloofd lessen in ongeacht welk vak verzuimt, dan wel zich op een andere wijze onttrekt aan de verplichtingen die uit het onderwijs voortvloeien, kan de schoolleiding hem naast het treffen van de gebruikelijke maatregelen, het recht ontzeggen op deelname aan de herkansingsregeling van het schoolexamen.
8. De schoolleiding kan een kandidaat, aan wie op grond van artikel 7 lid 2a voor een toets het cijfer 1 is toegekend, toestaan de betreffende toets over te maken, waarbij het in dit artikel onder 1. genoemde recht op herkansing met één toets in mindering wordt gebracht. De schoolleiding stelt de kandidaat, en indien deze minderjarig is, zijn ouders of verzorgers, hiervan schriftelijk in kennis.
9. In gevallen van overmacht kan de schoolleiding de herkansing voor een of meer toetsen uitsluiten.
10. In bijzondere gevallen kan de schoolleiding een kandidaat of een groep kandidaten, naast het in lid 1 geformuleerde recht op herkansing, een extra herkansing voor een bepaalde toets van het schoolexamen toestaan.

## **artikel 28    Doubleren**

1. Voor 3 mavo:  
Voor een kandidaat die voor de tweede maal het onderwijs in 3 mavo volgt, vervallen alle resultaten voor het schoolexamen die in het eerste jaar zijn behaald. Dat betekent dus dat alle handlingsdelen voor de vakken lichamelijk opvoeding en kunstvakken inclusief ckv moeten worden overgedaan. Het resultaat van het schoolexamen rekenen blijft geldig; bij een onvoldoende resultaat heeft de leerling het recht de toets over te doen tijdens het reguliere afnamemoment in 3 mavo.  
De leerling mag evenwel het profielwerkstuk waarmee hij in het eerste jaar een aanvang heeft gemaakt, afronden in het tweede jaar.
2. Voor 4 havo:  
Voor alle vakken, uitgezonderd maatschappijleer en culturele en kunstzinnige vorming (CKV), vervallende resultaten van zowel de voortgangstoetsen als de schoolexamenonderdelen die in het eerste jaar in 4 havo zijn behaald. Dat betekent dus dat alle theoretische toetsen, praktische toetsen en handlingsdelen moeten worden overgedaan.  
De leerling die voor maatschappijleer en/of ckv minimaal een 6,0 gemiddeld heeft behaald, heeft het recht dat cijfer te laten staan. Hij hoeft de lessen in dat vak/die vakken niet te volgen.  
Het resultaat van het schoolexamen rekenen blijft geldig; bij een onvoldoende resultaat heeft de leerling het recht de toets over te doen tijdens het reguliere afnamemoment in 4 havo.
3. Voor 4 atheneum:  
Voor alle vakken, uitgezonderd maatschappijleer en ckv, vervallende resultaten van zowel de voortgangstoetsen als de schoolexamenonderdelen die in het eerste jaar in 4 atheneum zijn behaald. Dat betekent dus dat alle theoretische toetsen, praktische toetsen en handlingsdelen moeten worden overgedaan.  
De leerling die voor maatschappijleer en/of ckv minimaal een 6,0 gemiddeld heeft behaald, heeft het recht dat cijfer te laten staan. Hij hoeft de lessen in dat vak/die vakken niet te volgen.
4. Voor een kandidaat die voor de tweede maal het onderwijs in 5 atheneum volgt vervallen alle resultaten van zowel alle voortgangstoetsen als alle schoolexamenonderdelen die in het eerste jaar in 5 atheneum zijn behaald. Dat betekent dus dat alle theoretische toetsen, praktische toetsen en handlingsdelen moeten worden overgedaan.  
De resultaten voor het schoolexamen die in 4 atheneum zijn behaald blijven wel deel uitmaken van het examendossier.

5. Ingeval een kandidaat een vrijstelling krijgt als bedoeld onder lid 1 draagt de schoolleiding hem voor de vrijgekomen tijd aanvullende studielast op. Het kan hierbij gaan om extra onderdelen voor een vak dat de leerling al heeft, om extra oefening voor een vak waar hij zwak in is, of om een of meer niet vakgebonden activiteiten.
6. Aan leerlingen die het onderwijs in enig leerjaar voor de tweede maal volgen, worden ten aanzien van de onderdelen van het examendossier die vervallen op grond van het in lid 1, 2 en 3 gestelde, in het tweede jaar geen ten opzichte van de andere kandidaten aanvullende eisen gesteld. Waar dit noodzakelijk of gewenst is kunnen de opdrachten voor praktische toetsen en handelingsdelen voor deze kandidaten inhoudelijk wel afwijken van de opdrachten voor de andere kandidaten; ze kunnen echter niet moeilijker zijn of groter van omvang. Ook worden er geen andere eisen gesteld ten aanzien van de beoordeling.

## artikel 29 Centraal examen in voorexamenklassen

In afwijking van artikel 6 lid 4 kan het bevoegd gezag een leerling uit het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar toelaten tot het centraal examen in één of meer vakken, niet zijnde alle vakken van het eindexamen. In dat geval gelden de volgende bepalingen.

- a. Het schoolexamen in de betreffende vakken wordt afgesloten voordat in dat leerjaar het centraal examen in dat vak of die vakken aanvangt.
- b. Voor de betreffende vakken geldt niet het PTA van het cohort waartoe de kandidaat behoort (PTA-voorexamen), maar het PTA van het cohort dat regulier het eindexamen doet (PTA-examen).
- c. De rector stelt voor dit PTA-examen een zodanig tijdschema op dat het schoolexamen volgens het in lid a. bepaalde wordt afgesloten. Het is hierbij mogelijk dat bepaalde toetsen worden gecombineerd of geschrapt.
- d. Een leerling die versnelt heeft geen recht om deel te nemen aan de herkansing van het vak dat hij versneld afsluit, tenzij in het aangepaste pta van deze leerling anders besloten is.
- e. Voor het centraal examen gelden artikelen 34 t/m 42.
- f. De kandidaat legt het centraal examen in de betreffende vakken af in het eerste tijdvak van het voorlaatste leerjaar. Wanneer de kandidaat om geldige redenen gebruik moet maken van het tweede tijdvak van het centraal examen, is dit het tweede tijdvak van het voorlaatste leerjaar. Wanneer de kandidaat om geldige redenen gebruik moet maken van het derde tijdvak, is dit het derde tijdvak dat direct aansluit aan het voorlaatste leerjaar.
- g. Zodra van de betreffende vakken de eindcijfers zijn vastgesteld, maakt de rector deze schriftelijk aan de kandidaat bekend, onder vermelding van het in lid h. bepaalde.
- h. Het in artikel 47 geformuleerde recht om voor één vak het centraal examen opnieuw af te leggen geldt voor deze kandidaat voor het gehele examen. De kandidaat kan er dus na bekendmaking van de betreffende eindcijfers in het voorlaatste leerjaar voor kiezen het centraal examen in één van deze vakken opnieuw af te leggen, óf hij kan ervoor kiezen zijn herkansingsrecht te gebruiken in het laatste leerjaar voor één van de vakken waarin hij dan het centraal examen aflegt.
- i. Na afloop van een herkansing in het voorlaatste leerjaar wordt het eindcijfer schriftelijk aan de kandidaat bekend gemaakt.
- j. Indien de kandidaat in één of meer vakken centraal examen heeft afgelegd in het voorlaatste leerjaar en niet is bevorderd tot het volgende leerjaar, vervallen zowel alle in dat jaar behaalde school-examenresultaten als de resultaten in het vak/de vakken die zijn behaald met het centraal examen.

## artikel 30 Overstappen naar een andere afdeling

1. Van het derde leerjaar havo naar het vierde leerjaar mavo
  - \* Kunstvakken inclusief ckv  
Een leerling die van het derde leerjaar havo naar het vierde leerjaar mavo gaat, moet voor kunstvakken inclusief ckv een gedeelte van het programma voor Culturele en Kunstzinnige Vorming inhalen. Deze opdracht wordt zo mogelijk in de laatste weken van het derde leerjaar uitgevoerd. Indien dat niet mogelijk is gebeurt dit zo spoedig mogelijk gedurende het vierde leerjaar. De opdracht moet zijn afgerond voor de herfstvakantie.
  - \* Economie  
De leerling die het profiel Economie heeft gekozen, mag het cijfer dat hij in 3 havo heeft behaald voor de Praktische Opdracht economie laten meetellen als het cijfer voor de Praktische Opdracht die in 3 mavo is afgerond. Hij heeft het recht om de Praktische Opdracht economie in 4 mavo te herkansen. De leerling moet gebruikmaking van dit recht binnen twee weken na aanvang van het schooljaar bekend maken bij de teamleider en de vakdocent. De herkansing moet zijn afgerond voor de herfstvakantie.
  - \* Profielwerkstuk  
Een leerling die van het derde leerjaar havo naar het vierde leerjaar mavo gaat, moet in de eerste helft van het vierde leerjaar een profielwerkstuk maken. De afronding geschiedt gelijktijdig met die van de andere leerlingen.
2. Van het vierde leerjaar vwo naar het vierde leerjaar havo  
Wanneer een kandidaat vanuit 4 vwo gericht bevorderd is naar 4 havo, heeft de leerling het recht om de behaalde resultaten voor Culturele en Kunstzinnige Vorming (ckv) en/of maatschappijleer mee te nemen. Als een leerling ervoor kiest het cijfer te behouden, is hij vrijgesteld van de lessen in dat vak in 4 havo. Op de latere cijferlijst, behorende bij het havo-diploma, wordt geregistreerd dat deze vakken op atheneum-niveau zijn afgerond.  
De resultaten voor NLT en BSM vervallen.
3. Van het vierde leerjaar vwo naar het vijfde leerjaar havo  
Wanneer een kandidaat vanuit 4 vwo gericht is bevorderd naar 5 havo, behoudt de leerling de behaalde resultaten voor ckv en/of maatschappijleer. Op de latere cijferlijst, behorende bij het havo-diploma, wordt geregistreerd dat deze vakken op atheneum-niveau zijn afgerond. Indien van toepassing, worden ook de resultaten van BSM en NLT uit 4 vwo meegenomen.
4. Van het vijfde leerjaar vwo naar het vijfde leerjaar havo  
Wanneer een kandidaat vanuit 5 vwo gericht is bevorderd naar 5 havo, behoudt de leerling de behaalde resultaten voor ckv en/of maatschappijleer uit 4 vwo. Op de latere cijferlijst, behorende bij het havo-diploma, wordt geregistreerd dat deze vakken op atheneum-niveau zijn afgerond.  
Indien van toepassing, worden ook de resultaten van BSM en NLT uit 4 vwo meegenomen.  
De behaalde schoolexamenresultaten uit 5 vwo vervallen bij alle vakken. De leerling maakt zijn profielwerkstuk af volgens de schema's van de school; het werkstuk wordt beoordeeld volgens de havo-normen.
5. Van het vijfde leerjaar havo naar het vijfde leerjaar vwo  
Wanneer een kandidaat met een havodiploma overstapt van 5 havo naar 5 vwo krijgt hij een vrijstelling voor de vakken ckv en maatschappijleer. Het combinatiecijfer bestaat in dat geval alleen uit het cijfer voor het profielwerkstuk.

## HOOFDSTUK VII REGELINGEN EXAMENKLASSEN

### Geldig voor

3 mavo	4 mavo	4 havo	5 havo	4 atheneum	5 atheneum	6 atheneum
--------	--------	--------	--------	------------	------------	------------

### artikel 31 Herkansingen

1. Herkansingen 4 mavo  
Elke kandidaat van het leerjaar 4 mavo heeft het recht om opnieuw deel te nemen aan de volgende toetsen van het schoolexamen in 4 mavo:
  - a. naar keuze van de kandidaat: één theoretische toets uit periode 1 van het schoolexamen in 4 mavo, uitgezonderd lichamelijke opvoeding 2, én
  - b. naar keuze van de kandidaat: één theoretische toets uit periode 2 van het schoolexamen in 4 mavo, uitgezonderd lichamelijke opvoeding 2, én
  - c. naar keuze van de kandidaat: één theoretische toets uit periode 3 van het schoolexamen in 4 mavo, uitgezonderd lichamelijke opvoeding 2. Hierbij wordt de kijk-luistertoets voor de moderne vreemde talen tot periode 3 gerekend, én
  - d. Het schoolexamen rekenen.
  - e. Herexamen maatschappijleer  
Elke kandidaat die voor het vak maatschappijleer een eindcijfer lager dan 6 heeft behaald, heeft na bekendmaking van dit cijfer recht op een herexamen in dit vak. Dit herexamen bestaat uit een theoretische toets. De stof voor deze toets is omschreven in het vakgedeelte voor maatschappijleer van het PTA. Op grond van het cijfer voor deze toets wordt een nieuw eindcijfer voor maatschappijleer berekend op de wijze die in het vakgedeelte is aangegeven. Bij deze berekening blijven de cijfers van de prestaties ongewijzigd. Als definitief eindcijfer voor maatschappijleer geldt het hoogste van het oorspronkelijke eindcijfer en het eindcijfer na het herexamen.
2. Herkansingen 5 havo  
Elke kandidaat van het leerjaar 5 havo heeft het recht om opnieuw deel te nemen aan de volgende toetsen van het schoolexamen in 5 havo:
  - a. naar keuze van de kandidaat: één theoretische toets uit periode 1 van het schoolexamen in 5 havo, én
  - b. naar keuze van de kandidaat: uit periode 2 van het schoolexamen in 5 havo
    - \* één theoretische toets voor een vak anders dan Duits, of
    - \* een of twee theoretische toetsen voor Duits.
  - c. naar keuze van de kandidaat: uit periode 3 van het schoolexamen in 5 havo
    - \* één theoretische toets voor een vak anders dan Frans of Engels, of
    - \* een of twee theoretische toetsen voor óf Frans óf Engels. Hierbij wordt de kijk-luistertoets voor deze moderne vreemde talen tot periode 3 gerekend, én
  - d. Het schoolexamen rekenen.
3. Herkansingen 6 atheneum  
Elke kandidaat van het leerjaar 6 atheneum heeft het recht om opnieuw deel te nemen aan de volgende toetsen van het schoolexamen in 6 atheneum:
  - a. naar keuze van de kandidaat: één theoretische toets uit periode 1 van het schoolexamen in 6 atheneum, en
  - b. naar keuze van de kandidaat: uit periode 2 van het schoolexamen in 6 atheneum
    - \* één theoretische toets voor een vak anders dan Duits, of
    - \* een of twee theoretische toetsen voor Duits.
  - c. naar keuze van de kandidaat: uit periode 3 van het schoolexamen in 6 atheneum
    - \* één theoretische toets voor een vak anders dan Frans of Engels, of
    - \* een of twee theoretische toetsen voor óf Frans óf Engels. Hierbij wordt de kijk-luistertoets voor deze moderne vreemde talen tot periode 3 gerekend, én
  - d. Het schoolexamen rekenen.
4. Het recht op herkansing geldt ongeacht het in eerste instantie behaalde cijfer. Het hoogst behaalde cijfer telt mee voor de bepaling van het eindcijfer schoolexamen. Wanneer een toets uit meerdere onderdelen bestaat omvat de herkansing alle onderdelen. De regel "het hoogste cijfer telt" betreft in dit geval uitsluitend het resultaat van de gehele toets.



5. Vóór het tijdstip waarop de herkansing moet worden aangevraagd wordt de kandidaat op de hoogte gesteld van de in eerste instantie door hem behaalde toetscijfers. De kandidaat die een herkansing wenst, geeft zich hiervoor op bij het verantwoordelijke lid van de schoolleiding middels een daarvoor bestemd (digitaal) formulier.
6. Het tijdstip waarop de aanvraag voor de herkansingen uiterlijk ingeleverd moet zijn en de datum waarop de herkansing plaats vindt, worden tijdig schriftelijk aan de kandidaten meegedeeld. Een kandidaat die de herkansing te laat aanvraagt, heeft geen recht meer op deelname aan de herkansing.
7. Een kandidaat die door ziekte of andere geldige reden de oorspronkelijke toets heeft gemist, heeft geen recht meer op deelname aan de herkansing van die toets.
8. Alle praktische toetsen, de praktische onderdelen voor de vakken Tekenen, Bewegen, Sport en Maatschappij en Natuur, Leven en Technologie, alsmede het profielwerkstuk zijn van de herkansingsregeling uitgesloten.
9. Indien een kandidaat ongeoorloofd lessen in ongeacht welk vak verzuimt, dan wel zich op een andere wijze onttrekt aan de verplichtingen die uit het onderwijs voortvloeien, kan de schoolleiding hem naast het treffen van de gebruikelijke maatregelen, het recht ontzeggen op deelname aan de herkansingsregeling van het schoolexamen.
10. De schoolleiding kan een kandidaat, aan wie op grond van artikel 7 lid 2a voor een toets het cijfer 1 is toegekend, toestaan de betreffende toets over te maken, waarbij het in dit artikel onder 1. genoemde recht op herkansing met één toets in mindering wordt gebracht. De schoolleiding stelt de kandidaat, en indien deze minderjarig is, zijn ouders of verzorgers, hiervan schriftelijk in kennis.
11. In gevallen van overmacht kan de schoolleiding de herkansing voor een of meer vakken uitsluiten.
12. In bijzondere gevallen kan de schoolleiding een kandidaat of een groep kandidaten, naast het in lid 1 geformuleerde recht op herkansing, een extra herkansing voor een bepaalde toets van het schoolexamen toestaan.

#### **artikel 32 Doubleren in 4 mavo, 5 havo en 6 atheneum**

1. Een kandidaat die voor de tweede maal het onderwijs in 4 mavo volgt en in het eerste jaar in 4 mavo voor het profielwerkstuk de beoordeling 'voldoende' of 'goed' heeft gekregen, wordt in dat tweede jaar vrijgesteld van het maken van het profielwerkstuk.  
Voorwaarde voor deze vrijstelling is wel dat het profielwerkstuk blijft voldoen aan de wettelijke eisen als genoemd in artikel 6.  
Een kandidaat die voor de tweede maal het onderwijs in 4 mavo volgt en in het eerste jaar in 4 mavo voor maatschappijleer een 7 of hoger heeft gekregen, wordt in dat tweede jaar vrijgesteld van het volgen van het vak maatschappijleer.  
De resultaten van het schoolexamen rekenen en het profielwerkstuk blijven geldig; de leerling heeft zowel het recht om het schoolexamen rekenen opnieuw te doen als om het profielwerkstuk over te maken. In dat geval telt het hoogste cijfer dan wel beoordeling.  
Voor alle andere vakken en in alle andere gevallen vervallen alle resultaten van de schoolexamenonderdelen die in het eerste jaar in 4 mavo zijn behaald.  
De onderdelen van het schoolexamen die in 3 mavo zijn afgelegd blijven wel een onderdeel van het examendossier. De beoordelingen die hiervoor zijn behaald blijven dus gehandhaafd.
2. Wanneer een kandidaat voor de tweede maal het onderwijs in 5 havo volgt, vervallen alle resultaten van de schoolexamenonderdelen die in het eerste jaar in 5 havo zijn behaald. Dat betekent dus dat alle theoretische toetsen, praktische toetsen en handelingsdelen in 5 havo moeten worden overgedaan. Dit geldt ook voor vakken waarvoor geen centraal examen wordt afgenomen (te weten NLT en BSM).  
De resultaten van het schoolexamen rekenen blijven geldig; de leerling heeft het recht om het schoolexamen rekenen opnieuw te doen. In dat geval telt het hoogste cijfer.  
De onderdelen van het schoolexamen die in 4 havo zijn behaald blijven wel een onderdeel van het examendossier.
3. Wanneer een kandidaat voor de tweede maal het onderwijs in 6 atheneum volgt, vervallen alle resultaten van de schoolexamenonderdelen die in het eerste jaar in 6 atheneum zijn behaald. Dat betekent dus dat alle theoretische toetsen, praktische toetsen en handelingsdelen in 6 atheneum moeten worden overgedaan. Dit geldt ook voor vakken waarvoor geen centraal examen wordt afgenomen (te weten NLT en BSM).  
De onderdelen van het schoolexamen die in 4 en 5 atheneum (inclusief de bijbehorende herkansing die in 6 atheneum is afgenomen) zijn behaald blijven wel een onderdeel van het examendossier.

4. Het profielwerkstuk
  - a. In uitzondering op het gestelde in lid 3 en 4 van dit artikel kan het in het eerste jaar in 5 havo resp. 6 atheneum gemaakte profielwerkstuk met het bijbehorende cijfer wel deel uit blijven maken van het examendossier wanneer aan de volgende voorwaarden is voldaan:
    - n het cijfer dat voor het profielwerkstuk is behaald is 6 of hoger, én
    - n het combinatiecijfer dat met dit cijfer is behaald is 6 of hoger.In alle andere gevallen vervalt het in het eerste jaar gemaakt profielwerkstuk, en moet het profielwerkstuk dus opnieuw worden gemaakt.
  - b. Wanneer aan deze voorwaarden is voldaan meldt de kandidaat binnen vijf schooldagen na het begin van het schooljaar schriftelijk aan de schoolleiding of hij gebruik maakt van de mogelijkheid het eerder gemaakte profielwerkstuk met het bijbehorende cijfer onderdeel te laten blijven uitmaken van het examendossier, of dat hij het profielwerkstuk opnieuw maakt.
  - c. Wanneer een kandidaat in het tweede jaar het profielwerkstuk opnieuw maakt kan de begeleidende docent toestaan dat bepaalde activiteiten die de kandidaat het eerste jaar voor het profielwerkstuk heeft uitgevoerd ook deel uitmaken van het nieuwe profielwerkstuk.
5. Aan leerlingen die het onderwijs voor de tweede maal volgen, worden ten aanzien van de onderdelen van het examendossier die vervallen op grond van het in lid 1, 2 of 3 genoemde, in het tweede jaar geen ten opzichte van de andere kandidaten aanvullende eisen gesteld.

Deze kandidaten moeten de handelingen echter wel opnieuw uitvoeren. Waar dit noodzakelijk is kunnen de opdrachten voor deze kandidaten inhoudelijk afwijken van de opdrachten voor de andere kandidaten; ze kunnen echter niet moeilijker zijn of groter van omvang. Ook worden er geen andere eisen gesteld ten aanzien van de beoordeling.
6. Ingeval een kandidaat een vrijstelling krijgt als bedoeld onder lid 1, geeft de schoolleiding hem voor de vrijgekomen tijd aanvullende opdrachten op. Het kan hierbij gaan om extra onderdelen voor een vak dat de leerling al heeft, om extra oefening voor een vak waar hij zwak in is, of om een of meer niet vakgebonden activiteiten.

### **artikel 33 Afsluiting schoolexamen**

1. Voor de aanvang van het centraal examen maakt de rector, via een overzicht dat mede door de examensecretaris is ondertekend, aan de kandidaat bekend:
  - a. welke cijfers hij heeft behaald voor het schoolexamen;
  - b. de beoordeling van de vakken en onderdelen van vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld.
  - c. de beoordeling van het profielwerkstuk.
2. De kandidaat tekent voor ontvangst van dit overzicht en levert dat in bij de administratie.
3. Kandidaten die in meer vakken examen afleggen dan volgens het examenbesluit noodzakelijk is, melden direct na afsluiting van het schoolexamen schriftelijk aan de rector in welke vakken zij het centraal examen zullen afleggen. Hierbij houden zij zich aan de verplichtingen die het examenbesluit aan de samenstelling van de profielen geeft. Deze keuze van de kandidaat is definitief; de vakken waarin de kandidaat besluit geen centraal examen af te leggen behoren vanaf dat moment niet meer tot het examen en het examendossier.

## HOOFDSTUK VIII HET CENTRAAL EXAMEN

### Geldig voor

3 mavo	<b>4 mavo</b>	4 havo	<b>5 havo</b>	4 atheneum	5 atheneum	<b>6 atheneum</b>
--------	---------------	--------	---------------	------------	------------	-------------------

#### artikel 34 Centraal examen

1. Het centraal examen kent drie tijdvakken, het eerste, het tweede en het derde tijdvak.
2. Het eerste en tweede tijdvak van het centraal examen worden afgenomen in het laatste leerjaar.
3. Het derde tijdvak wordt aansluitend aan het laatste leerjaar afgenomen door het CvTE.
4. De minister kan vakken aanwijzen waarvoor het centraal examen in het tweede tijdvak door het CvTE wordt afgenomen.

#### artikel 35 Gecommitteerden centraal examen

1. De minister maakt een koppeling van scholen voor de uitvoering van de tweede correctie door gecommitteerden. Het bevoegd gezag wijst op grond van deze koppeling voor elk vak waarin centraal examen wordt afgenomen één of meer gecommitteerden aan. Deze aanwijzing geldt tot na afloop van het tweede tijdvak.
2. In afwijking van het eerste lid worden voor het praktisch gedeelte van het centraal examen mavo voor het vak tekenen geen gecommitteerden aangewezen. Voor deze toets wijst de rector een tweede examinator aan.

#### artikel 36 Toelating tot het centraal examen

1. Een kandidaat wordt slechts tot het centraal examen toegelaten wanneer hij het schoolexamen heeft afgesloten. Op grond van artikel 21 houdt dit in dat:
  - a. voor het profielwerkstuk de beoordeling 'voldoende' of 'goed' is gegeven (geldt alleen voor 4 mavo);
  - b. voor het vak lichamelijke opvoeding de beoordeling 'voldoende' of 'goed' is gegeven;
  - c. voor alle andere vakken en het profielwerkstuk havo/vwo een eindcijfer voor het schoolexamen is vastgesteld en alle handelingsdelen naar behoren zijn voldaan.
2. De rector zendt tenminste tien dagen voor de aanvang van de centrale examens in het eerste tijdvak, aan de inspectie een lijst waarop voor iedere kandidaat vermeld staat in welke vakken hij centraal examen zal afleggen en welke cijfers de kandidaat voor het schoolexamen heeft behaald. Daarnaast heeft de rector de gelegenheid tot drie dagen voor het begin van het eerste tijdvak deze gegevens te wijzigen.
3. Het bevoegd gezag kan in afwijking van het eerste lid een kandidaat die ten gevolge van ziekte of een andere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid het schoolexamen niet heeft kunnen afsluiten voor de aanvang van het eerste tijdvak, in de gelegenheid stellen het schoolexamen in dat vak af te sluiten vóór het centraal examen in dat vak, doch na de aanvang van het eerste tijdvak.
4. Indien het bevoegd gezag gebruik maakt van de afwijkingsbevoegdheid in het derde lid, zendt het de resultaten die zijn behaald met het schoolexamen of profielwerkstuk zo spoedig mogelijk aan de inspectie dan wel DUO.



## artikel 37 Toetsen centraal examen

1. Voor elk vak waarvoor het examen een centraal examen omvat, wordt voor het centraal examen één schriftelijke toets afgenomen. Het is mogelijk dat bepaalde toetsen van het centraal examen digitaal worden afgenomen.  
Voor het vak tekenen in de mavo (behorend tot de kunstvakken II) bestaat het centraal examen uit een centraal praktisch examen (CPE) en een centraal schriftelijk examen (CSE). Het reglement voor het CPE is onderdeel van het examenreglement.
2. De minister stelt een College voor Toetsen en Examens (CvTE) in dat die onder meer tot taak heeft:
  - a. het vaststellen van het aantal toetsen, de tijdsduur en de aard van de toetsen, overeenkomstig het examenprogramma;
  - b. het vaststellen van het tijdstip van de toetsen, de wijze waarop en de vorm waarin de toetsen worden afgenomen;
  - c. het tot stand brengen en vaststellen van de opgaven;
  - d. het tot stand brengen en bij regeling vaststellen van de beoordelingsnormen en de daarbij behorende scores;
  - e. het geven van regels voor de omzetting van de scores in cijfers;
  - f. het tot stand brengen en bij regeling vaststellen van syllabi, overeenkomstig het examenprogramma;
  - g. het geven van regels met betrekking tot de hulpmiddelen die gebruikt mogen worden bij het maken van de opgaven (zie artikel 24 lid 2).
3. De rector zorgt ervoor dat de opgaven voor het centraal examen geheim blijven tot de aanvang van de toets waarbij deze opgaven aan de kandidaten worden voorgelegd.
4. Tijdens een toets van het centraal examen worden aan kandidaten geen mededelingen van welke aard dan ook aangaande de opgaven gedaan, uitgezonderd de door het CvTE vastgestelde errata.
5. De toezichthouders bij het centraal examen maken een proces-verbaal op. Hierin wordt opgenomen:
  - a. het begin en eindtijdstip van de betreffende zitting
  - b. welke kandidaten aanwezig waren
  - c. welke kandidaten te laat kwamen, onder vermelding van het tijdstip van binnenkomst
  - d. het tijdstip waarop elke kandidaat zijn werk inlevert en de examenruimte verlaat
  - e. eventuele bijzonderheden die zich tijdens de zitting voordoen.
6. De aan de kandidaten voorgelegde opgaven voor een toets van het centraal examen blijven in het examenlokaal tot het einde van die toets.
7. Ten aanzien van een of meer zittingen van het centraal examen kan worden bepaald dat de kandidaten de opgaven, de door hen gemaakte aantekeningen alsmede andere door hen gemaakte stukken inleveren bij een van degenen die toezicht houden.
8. Tenminste een week voor de aanvang van het centraal examen wordt aan de kandidaten een reglement uitgereikt betreffende de gang van zaken en de te volgen procedures bij de toetsen van het centraal examen. Dit reglement is een onderdeel van het examenreglement.
9. Tenminste een week voor de aanvang van het centraal examen ontvangen alle examinatoren en toezichthouders die betrokken zijn bij het centraal examen een reglement betreffende de gang van zaken en de te volgen procedures bij de toetsen van het centraal examen. Dit reglement vormt een onderdeel van het examenreglement.

## artikel 38 Gang van zaken tijdens de zittingen van het centraal examen

1. In het examenrooster is aangegeven op welke tijd het Centraal Examen voor de verschillende vakken wordt afgenomen. De examens beginnen om 9.00 uur en om 13.30 uur. De kandidaat is 15 minuten vóór deze tijdstippen in de zaal aanwezig bent in verband met officiële aankondigingen, te geven instructies, uitdelen van de benodigde papieren e.d.
2. Een kandidaat die te laat komt, mag tot uiterlijk 30 minuten na het begin van de zitting tot de examenruimte worden toegelaten. De gemiste tijd mag niet worden ingehaald. Een kandidaat die meer dan een half uur te laat komt, mag niet meer tot de zitting worden toegelaten en wordt in het gunstigste geval verwezen naar het volgende tijdvak om de betreffende toets in te halen.
3. Tassen, jassen en hoofddekseis mogen niet meegenomen worden naar de examenzaal. Dat geldt ook voor apparatuur die voor communicatie of gegevensopslag gebruikt kunnen worden (mobiele telefoon, smartwatch).
4. De kandidaat gedraagt zich in en om de examenruimte rustig, zowel voor, tijdens als na de examen-zitting.

5. De kandidaat neemt plaats aan de tafel die hem wordt aangewezen. Met kaartjes is aangegeven waar leerlingen zitten met extra tijd of leerlingen die gebruik maken van Kurzweil e.d.
6. Tijdens het uitdelen van de opgaven heerst er volkomen rust in de examenruimte. De kandidaat mag pas aan het examenwerk beginnen als de toezichthouder daarvoor het sein geeft.
7. Het examenwerk wordt gemaakt op papier, gewaarmerkt en verstrekt door de school. Als speciaal uitwerkingenpapier vereist is, zorgt de school hiervoor. Ook kladpapier wordt verstrekt. Het meeneemen van eigen kladpapier is niet toegestaan.
8. De kandidaat schrijft op elk vel van zijn uitwerkingen zijn naam, zijn examenummer, de naam van de examinerator en het aantal vellen dat hij inlevert. De kandidaat is verantwoordelijk voor het inleveren van al zijn werk, ook als dit aan het eind van de zitting door de toezichthouder wordt opgehaald. Een niet ingeleverd vel kan niet later alsnog worden ingeleverd.
9. De kandidaat levert kladpapier niet in ter correctie. Als hij kladpapier wel inlevert, dan moet hij zich realiseren, dat dit ingeleverde kladpapier als normaal examenpapier wordt behandeld; *alles* wat op dit kladpapier staat wordt dus beoordeeld als examenwerk.
10. Schrijven met potlood is, behalve bij het tekenen van grafieken en dergelijke, niet toegestaan. Corrigeren met correctievloeistoffen, correctietape en dergelijke is niet toegestaan.
11. De kandidaat neemt het basispakket aan hulpmiddelen mee (zie artikel 24 lid 2; voor wiskunde A, B in havo-vwo is de grafische rekenmachine verplicht en de gewone rekenmachine verboden). In de Examengids die in april aan de kandidaat wordt uitgereikt, is aangegeven welke bijzondere hulpmiddelen de kandidaat zelf dient mee te nemen en voor welke de school zorgt. Het is niet toegestaan tijdens het examen hulpmiddelen van andere kandidaten te lenen.  
De kandidaat is ervoor verantwoordelijk dat de hulpmiddelen geen bijgeschreven informatie of ingelegde papieren bevatten. Wanneer dit tijdens of na de zitting toch het geval blijkt te zijn maak hij zich schuldig aan een onregelmatigheid als genoemd het artikel 7.  
Voor de aanvang van het examen kunnen de toezichthouders controleren of de meegebrachte hulpmiddelen aan alle gestelde voorwaarden voldoen. Tijdens het examen kunnen steekproeven genomen worden.
12. Het is een kandidaat niet toegestaan zelf extra examenpapier te halen. Hij vraagt door handopsteken om extra papier aan een van de surveillanten.
13. Zonder toestemming van een surveillant mag een kandidaat de examenzaal niet verlaten. Alleen wanneer toiletbezoek dringend noodzakelijk is, meldt de kandidaat dat door handopsteken bij een van de surveillanten. Deze begeleidt de kandidaat naar buiten zodat de kandidaat geen informatiebronnen van buiten kan raadplegen.
14. Het is niet toegestaan het examenwerk in te leveren in het eerste uur van de examenzitting. Afhankelijk van de situatie kan de hoofdsurveillant beslissen dat een kandidaat de examenruimte gedurende het laatste kwartier van de zitting niet mag verlaten.
15. Aan een aantal kandidaten is formeel verlenging van examentijd toegekend. Deze verlenging bedraagt per zitting 30 minuten.
16. Als een kandidaat het examenwerk heeft ingeleverd en de examenruimte heeft verlaten, is het onder geen enkele voorwaarde toegestaan om terug te keren om een (vergeten) deel af te maken.
17. Deelname aan een examenzitting betekent dat het eenmaal gemaakte werk zijn geldigheid behoudt. Een kandidaat kan zich achteraf niet beroepen op ziekte of op andere factoren in de persoonlijke sfeer, die een negatieve invloed op de uitslag van het examenonderdeel gehad kunnen hebben.
18. De kandidaat die tijdens een zitting onwel wordt, kan onder begeleiding het examenlokaal verlaten. In overleg met de kandidaat beoordeelt de rector of de kandidaat na enige tijd het werk kan hervatten.  
Indien de kandidaat na enige tijd het werk hervat, kan na overleg met de inspectie de gemiste tijd aan het einde van de zitting worden ingehaald.  
Indien de kandidaat het werk niet kan hervatten, kan de rector, zo mogelijk mede op grond van een medische verklaring, aan de inspecteur verzoeken te beslissen, dat het voor een deel gemaakte werk ongeldig is. De kandidaat mag, indien de inspecteur het werk ongeldig verklaart, in het tweede tijdvak opnieuw aan de desbetreffende zitting deelnemen.
19. Wanneer een kandidaat om een geldige reden een zitting van het Centraal Examen moet verzuimen moet dit voor de aanvang van de zitting aan de schoolleiding worden gemeld. Of een reden als geldig kan worden aangemerkt beslist de rector. Binnen vier schooldagen moet de kandidaat bij de schoolleiding een schriftelijke verklaring van zijn ouders/verzorgers inleveren met de reden van het verzuim.

### **artikel 39 Verhinderd centraal examen**

1. Indien een kandidaat om een geldige reden ter beoordeling van de rector is verhinderd bij één of meer toetsen in het eerste tijdvak van het centraal examen tegenwoordig te zijn, wordt hem in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het centraal examen voor ten hoogste twee toetsen per dag alsnog te voltooien.
2. Indien een kandidaat in het tweede tijdvak evenzeer verhinderd is, of wanneer hij het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van het CvTE zijn examen te voltooien.
3. Onder geldige reden wordt verstaan: ziekte of andere ernstige van de wil van de kandidaat onafhankelijke omstandigheden. De kandidaat of zijn ouder, voogd of verzorger meldt dit voor aanvang van de toets bij de rector. Binnen vier schooldagen moet de kandidaat of, indien deze minderjarig is zijn ouders, voogden of verzorgers, bij de rector een schriftelijke verklaring inleveren met de reden van het verzuim.
4. Wanneer een kandidaat zonder geldige reden een toets van het centraal examen verzuimt maakt hij zich schuldig aan een onregelmatigheid als bedoeld in artikel 7 van dit reglement.

### **artikel 40 Beoordeling toetsen centraal examen**

1. De toetsen van het centraal examen worden door de examinator en de gecommiteerde in overleg beoordeeld met een score. Zij passen hierbij de door het CvTE vastgestelde beoordelingsnormen toe. Tegen deze vaststelling is geen beroep mogelijk.
2. Aan de hand van de door het CvTE hiervoor vastgestelde regels stelt de rector op grond van deze score het cijfer voor het centraal examen in een vak vast. Deze cijfers worden uitgedrukt in een getal met één decimaal uit de reeks van 1 tot en met 10.
3. Bij het maken van het praktische gedeelte van het centraal examen tekenen in 4 mavo is de examinator aanwezig. Hij beoordeelt de prestaties tijdens het maken van de praktijkopgaven en legt zijn bevindingen over de verrichtingen van de kandidaat schriftelijk vast volgens de richtlijnen van de CvTE. Examinator en tweede examinator stellen vervolgens op basis van de beoordelingsnormen van het CvTE in overleg een score vast voor het werk. Van deze vaststelling is geen beroep mogelijk.
4. De voor de toets door de examinator en gecommiteerde vastgestelde score of cijfer wordt niet met de kandidaat besproken. De kandidaat heeft ook geen recht op bespreking van het door hem gemaakte werk.  
De kandidaat of, indien hij minderjarig is, zijn ouders, voogden of verzorgers kunnen wel bij de rector om inzage in dit werk verzoeken. Zie voor het reglement voor inzage van het werk van het centraal examen artikel 53.
5. De examinatoren die bij het centraal examen zijn betrokken ontvangen tenminste een week voor de aanvang van het centrale examen een reglement voor de gang van zaken en te volgen procedures met betrekking tot de beoordeling en cijfervaststelling voor de toetsen van het centraal examen. Dit reglement vormt een onderdeel van het examenreglement.
6. Voor de vakken waarvoor het centraal examen door het CvTE wordt afgenomen vindt ook de beoordeling van dit examen plaats door het CvTE. Het CvTE deelt de door de kandidaten behaalde cijfers aan de rector mee.

### **artikel 41 Niet op regelmatige wijze afgenomen centraal examen; onvoorziene omstandigheden centraal examen**

1. Indien het centraal examen naar het oordeel van de inspectie niet op regelmatige wijze heeft plaatsgehad kan zij besluiten dat het geheel of gedeeltelijk voor een of meer kandidaten opnieuw wordt afgenomen.  
In dergelijk geval verzoekt de inspectie het CvTE nieuwe opgaven vast te stellen en bepaalt op welke wijze en door wie het examen zal worden afgenomen.
2. Indien door onvoorziene omstandigheden het centraal examen in één of meer vakken aan één of meer scholen niet op de voorgeschreven wijze kan worden afgenomen, beslist de minister hoe alsdan moet worden gehandeld.

## **artikel 42 Noodscenario centraal examen**

Voor eventualiteiten waarbij de geheimhouding van examens geschonden is of afname niet mogelijk is, stellen de examenorganisaties een calamiteitenplan op. In het meest ingrijpende scenario kunnen één of meer centrale examens worden uitgesteld en kan het eerste en tweede tijdvak zich uitstrekken tot het moment van de vroegste zomervakantie in het betreffende schooljaar, zoals door de minister vastgesteld.

## HOOFDSTUK IX UITSLAG, HERKANSING EN DIPLOMERING

### Geldend voor

3 mavo	<b>4 mavo</b>	4 havo	<b>5 havo</b>	4 atheneum	5 atheneum	<b>6 atheneum</b>
--------	---------------	--------	---------------	------------	------------	-------------------

#### artikel 43 Eindcijfers

1. Voor elk vak waarin examen wordt afgelegd, met uitzondering van lichamelijke opvoeding en in de mavo kunstvakken inclusief ckv, wordt een eindcijfer bepaald. Dit eindcijfer wordt voor alle vakken uitgedrukt in een cijfer uit de reeks van 1 tot en met 10.
2. Voor een vak waarvoor het examen zowel een schoolexamen als een centraal examen omvat, is het eindcijfer het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen. Is dit gemiddelde niet een geheel getal, dan wordt het, indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer 5 of hoger is, naar boven afgerond.
3. Voor een vak waarvoor het examen alleen uit een schoolexamen bestaat is het eindcijfer gelijk aan het cijfer voor het schoolexamen. Dit cijfer wordt vastgesteld conform het gestelde in artikel 21 lid 1b.
4. Voor het profielwerkstuk wordt eveneens een eindbeoordeling vastgesteld. Deze beoordeling is vastgesteld conform het gestelde in artikel lid 21.4.

#### artikel 44 Uitslag havo en atheneum

1. Na afloop van het centraal examen stellen de rector en de secretaris van het eindexamen de uitslag vast. Zij vergewissen zich er hierbij van dat het examen de in het examenbesluit voorgeschreven vakken omvat.
2. De uitslag luidt: 'geslaagd voor het eindexamen' of 'afgewezen voor het eindexamen'.
3. Een kandidaat die eindexamen havo of atheneum heeft afgelegd is geslaagd indien:
  - 3.1 a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is, én
  - b. hij voor één van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, wiskunde B of wiskunde C als eindcijfer 5 of hoger heeft behaald en hij voor de andere vakken, genoemd in dit subonderdeel als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, én;
  - c. hij onverminderd onderdeel b.:
    - 1°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of hoger en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald; of
    - 2°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of
    - 3°. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of
    - 4°. voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor één van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt, én;
  - d. hij voor geen van de onderdelen, genoemd in lid 3.2, lager dan het eindcijfer 4 heeft behaald, én
  - e. hij voor het vak lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel van elk profiel de kwalificatie «voldoende» of «goed» heeft behaald, én
  - f. (indien van toepassing) hij het schoolexamen rekenen heeft gemaakt.
- 3.2. Bij de uitslagbepaling volgens lid 3.1, wordt het gemiddelde van de eindcijfers van de volgende onderdelen aangemerkt als het eindcijfer van één vak, te weten het combinatiecijfer, voor zover voor deze onderdelen een eindcijfer is bepaald:

havo: maatschappijleer, culturele en kunstzinnige vorming (ckv) en het profielwerkstuk  
vwo: maatschappijleer, culturele en kunstzinnige vorming (ckv) en het profielwerkstuk



- 3.3. De rector bepaalt het eindcijfer, bedoeld in het lid 3.2 als het rekenkundig gemiddelde van de eindcijfers van de samenstellende onderdelen. Indien de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
4. Een kandidaat die volgens het gestelde in het 3<sup>e</sup> lid niet is geslaagd, is afgewezen.
5. Zodra de eindcijfers en de uitslag zijn vastgesteld, maakt de rector deze schriftelijk aan iedere kandidaat bekend. Op dat moment maakt de rector ook de eindcijfers bekend aan de kandidaten waarvan nog geen uitslag kan worden vastgesteld. Elke kandidaat krijgt daarbij mededeling van het in artikel 48 bepaalde. De uitslag is de definitieve uitslag indien artikel 48, lid 1, geen toepassing vindt.

#### **artikel 45 Uitslag mavo**

1. Na afloop van het centraal examen stellen de rector en de secretaris van het eindexamen de uitslag vast.
2. De uitslag luidt: 'geslaagd voor het eindexamen' of 'afgewezen voor het eindexamen'.
3. De examenuitslag wordt bepaald op grond van
  - a. de cijfers voor het centraal examen
  - b. de eindcijfers voor alle vakken (inclusief maatschappijleer), en
  - c. de beoordelingen voor het profielwerkstuk, en de vakken: kunstvakken inclusief ckv en lichamelijke opvoeding
4. De kandidaat die eindexamen mavo heeft afgelegd, is geslaagd indien het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is, en hij tevens:
  - a. voor het vak Nederlands tenminste het eindcijfer 5 heeft behaald
  - b. hij onverminderd onderdeel a:
    - 1°. voor ten hoogste één van zijn examenvakken het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger, of
    - 2°. voor ten hoogste één van zijn examenvakken het eindcijfer 4 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger waarvan ten minste één 7 of hoger, of
    - 3°. voor twee van zijn examenvakken het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger waarvan ten minste één 7 of hoger.
    - 4°. (indien van toepassing) hij het schoolexamen rekenen heeft gemaakt.
5. In aanvulling op het vierde lid geldt dat het profielwerkstuk en het kunstvak en het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijk deel moeten zijn beoordeeld met 'voldoende' of 'goed'.
6. Zodra de eindcijfers en de uitslag zijn vastgesteld maakt de rector deze schriftelijk aan iedere kandidaat bekend. Op dat moment maakt de rector ook de eindcijfers bekend aan de kandidaten waarvan nog geen uitslag kan worden vastgesteld. Elke kandidaat krijgt daarbij mededeling van het in artikel 43 bepaalde. De uitslag is de definitieve uitslag indien artikel 43, lid 1, geen toepassing vindt.

#### **artikel 46 Cum laude**

1. Cum laude geslaagd atheneum  
Een kandidaat is geslaagd voor het examen vwo met toekenning van het oordeel cum laude als zijn examen voldoet aan de volgende voorschriften:
  - a. de kandidaat heeft tenminste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van de eindcijfers voor:
    - de vakken in het gemeenschappelijk deel van het profiel
    - het combinatiecijfer
    - de vakken van het profieldeel
    - het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld
  - b. de kandidaat heeft het eindcijfer 7 of tenminste de kwalificatie 'voldoende' voor alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling.
 Het oordeel cum laude wordt op het diploma vermeld.  
De afzonderlijke onderdelen van het combinatiecijfer hoeven niet per se minimaal 7 te zijn. Het combinatiecijfer zelf moet wel minimaal 7 zijn.

2. Cum laude geslaagd havo  
Een kandidaat is geslaagd voor het examen havo met toekenning van het oordeel cum laude als zijn examen voldoet aan de volgende voorschriften:
  - a. de kandidaat heeft tenminste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van de eindcijfers voor:
    - de vakken in het gemeenschappelijk deel van het profiel
    - het combinatiecijfer
    - de vakken van het profieldeel
    - het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld
  - b. de kandidaat heeft het eindcijfer 6 of tenminste de kwalificatie 'voldoende' voor alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling.

Het oordeel cum laude wordt op het diploma vermeld.

De afzonderlijke onderdelen van het combinatiecijfer hoeven niet per se minimaal 6 te zijn. Het combinatiecijfer zelf moet wel minimaal 6 zijn.

3. Cum laude geslaagd mavo  
Een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen vmbo theoretische leerweg met toekenning van het iudicium cum laude indien zijn examen voldoet aan de volgende voorschriften:
  - a. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van de eindcijfers voor
    - de vakken Nederlandse taal, Engelse taal en maatschappijleer, en de algemene vakken van het profieldeel, en
    - het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld
  - b. de kandidaat heeft ten minste het eindcijfer 6 of ten minste de kwalificatie 'voldoende' voor het profielwerkstuk en alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling.Het oordeel cum laude wordt op het diploma vermeld.

#### **artikel 47 Extra vakken**

Wanneer een kandidaat in meer vakken examen heeft afgelegd dan volgens het examenbesluit verplicht is, worden, indien dat nodig is om te slagen, van een of meer vakken de eindcijfers niet betrokken bij het bepalen van de definitieve uitslag. De overblijvende vakken moeten wel blijven voldoen aan de verplichtingen die het examenbesluit aan de inhoud van het examen geeft.

#### **artikel 48 Herkansing centraal examen**

1.
  - a. De kandidaat heeft voor één vak waarvoor hij reeds examen heeft afgelegd, na bekendmaking van de eindcijfers het recht om in het tweede tijdvak, of indien artikel 39 lid 1 van toepassing is, in het derde tijdvak, opnieuw deel te nemen aan het centraal examen. Voor tekenen mavo gaat het alleen om het CSE. Het cijfer voor het CPE blijft ongewijzigd.
  - b. De kandidaat stelt de rector voor een door deze laatste te bepalen dag en tijdstip schriftelijk in kennis van gebruikmaking van het in het lid 1.a bedoelde recht.
  - c. Het hoogste van de behaalde cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde centraal examen geldt als definitief cijfer voor het centraal examen.
2. Na afloop van de herkansing in het laatste leerjaar wordt de uitslag definitief vastgesteld. De rector stelt de kandidaat schriftelijk van deze uitslag op de hoogte.

#### **artikel 49 Diploma en cijferlijst**

1. De rector reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd een cijferlijst uit waarop zijn vermeld:
  - a. de cijfers voor het schoolexamen en de cijfers voor het centraal examen;
  - b. het vak of de vakken en het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk
  - c. de beoordeling van het profielwerkstuk (alleen voor 4 mavo);
  - d. de beoordeling van het vak lichamelijke opvoeding ;
  - e. de eindcijfers voor de examenvakken en het profielwerkstuk, almede het combinatiecijfer als vermeld in artikel 44 lid 3.2 en lid 3.3;
  - f. de uitslag van het examen.Het model voor deze cijferlijst wordt door de minister vastgesteld. Het resultaat voor het schoolexamen rekenen wordt vermeld op een aparte bijlage.
2. De rector reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke voor het examen geslaagde kandidaat een diploma uit waarop het profiel of de profielen zijn vermeld die bij de uitslag zijn betrokken. Het model voor het diploma wordt door de minister vastgesteld.

3. Indien een kandidaat in meer vakken examen heeft afgelegd dan volgens het Eindexamenbesluit verplicht is, worden de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken op de cijferlijst vermeld, tenzij de kandidaat daartegen bedenkingen heeft geuit.
4. Indien een kandidaat voor een vak is vrijgesteld van het examen, wordt dit vak zonder vermelding van een cijfer op de cijferlijst vermeld.
5. Van de geslaagde atheneumkandidaat met een havo-diploma worden de vakken maatschappijleer en ckv niet vermeld op de cijferlijst.
6. Indien de kandidaat, het centraal examen of een afsluitend schoolexamen in één of meer vakken heeft afgelegd in het voorlaatste leerjaar en vervolgens de school verlaat zonder het eindexamen te voltooien, verstrekt de rector hem een voorlopige cijferlijst.  
Op de voorlopige cijferlijst worden het vak of de vakken waarin de kandidaat centraal examen heeft afgelegd vermeld, alsmede het cijfer van het schoolexamen, het cijfer van het centraal examen en het eindcijfer, met de aantekening of gebruik is gemaakt van de herkansingsmogelijkheid.  
De minister stelt het model van de voorlopige cijferlijst vast.
7. De rector reikt aan de definitief voor het eindexamen afgewezen kandidaat die de school verlaat een officiële cijferlijst uit met de behaalde resultaten.

#### **artikel 50 Terugtrekken voor het examen**

Een kandidaat kan zich tot de vóór de laatste voor hem geldende toets van het centraal examen terugtrekken van het examen. Voor een kandidaat die zich heeft teruggetrokken wordt geen uitslag vastgesteld; hij ontvangt dan ook geen diploma of cijferlijst.

De in artikel 32 vermelde regels betreffende doubleren zijn wel van kracht.

## HOOFDSTUK X OVERIGE BEPALINGEN EXAMENKLASSEN

### Geldig voor

3 mavo	4 mavo	4 havo	5 havo	4 atheneum	5 atheneum	6 atheneum
--------	--------	--------	--------	------------	------------	------------

#### artikel 51 Spreiding voltooiing eindexamen (artikel 59 van het Eindexamenbesluit)

1. Het bevoegd gezag kan, de inspectie gehoord, toestaan dat ten aanzien van een kandidaat die in het laatste leerjaar langdurig ziek is, en ten aanzien van een kandidaat die lange tijd ten gevolge van een bijzondere, van de wil van de kandidaat onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest het onderwijs in alle betrokken eindexamenvakken gedurende het laatste leerjaar te volgen, het centraal examen en in voorkomend geval het schoolexamen voor een deel van de vakken in het ene schooljaar, en voor het andere deel in het daaropvolgende schooljaar wordt afgelegd. In dat geval wordt het eindexamen in een vak in het eerste of in het tweede van deze schooljaren afgesloten.
2. Vervallen.
3. Het bevoegd gezag geeft zijn in het eerste lid bedoelde toestemming uiterlijk voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen. In bijzondere gevallen kan het bevoegd gezag hiervan afwijken ten behoeve van een kandidaat die nog niet in alle eindexamenvakken centraal examen heeft afgelegd.
4. Artikel 48 (Herkansing centraal examen) is ten aanzien van de kandidaat van toepassing in het eerste en in het tweede schooljaar van het gespreid centraal examen, met dien verstande dat het in dat artikel bedoelde recht in het eerste schooljaar ontstaat nadat de eindcijfers van de vakken waarvoor in het eerste schooljaar het centraal examen is afgesloten, voor de eerste maal zijn vastgesteld.
5. Zo spoedig mogelijk na de vaststelling van de eindcijfers, behaald tot en met het eerste schooljaar van het gespreid centraal examen, zendt het bevoegd gezag aan DUO een lijst waarop voor die kandidaat zijn vermeld de gegevens, genoemd in artikel 52 onderdelen a tot en met f.
6. De rector en de secretaris stellen op verzoek van de kandidaat de uitslag van het eindexamen reeds vast aan het einde van het eerste schooljaar van het gespreid centraal examen of het gespreid schoolexamen, met overeenkomstige toepassing van artikel 44.

#### artikel 52 Gegevensverstrekking

Zo spoedig mogelijk na de vaststelling van de definitieve uitslag stuurt het bevoegd gezag aan de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) een lijst waarop voor alle kandidaten zijn vermeld:

- a. het profiel of de profielen waarop het examen betrekking heeft;
- b. de vakken waarin examen is afgelegd;
- c. de cijfers van het schoolexamen alsmede de titel of het onderwerp van het profielwerkstuk en de vakken waarop het profielwerkstuk betrekking heeft;
- d. de cijfers van het centraal examen;
- e. de eindcijfers;
- f. de datum waarop de uitslag wordt vastgesteld;
- g. de uitslag van het eindexamen.

#### artikel 53 Werk centraal examen; reglement voor bewaren, inzage en vernietiging

1. Het werk van het centraal examen der kandidaten wordt gedurende tenminste 6 maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard door de rector.
2. De kandidaat, of als deze minderjarig is, zijn ouders, voogden of verzorgers kunnen de rector inzage in dit werk verzoeken. Deze inzage geschiedt uitsluitend op school en onder toezicht van de rector of diens plaatsvervanger. Bij deze inzage vindt geen discussie plaats over het voor het werk of onderdelen daarvan toegekend aantal punten. Het werk mag niet gekopieerd of gefotografeerd worden of buiten het schoolgebouw gebracht worden.
3. Wanneer bij de inzage blijkt dat er door de correctoren een aanwijsbare fout is gemaakt, wordt gehandeld volgens het protocol dat de inspectie hiervoor heeft opgesteld.
4. Het werk van de kandidaten wordt na de bewaartermijn vernietigd.
5. De kandidaat die voor een vak ten overstaan van het CvTE centraal examen aflegt met geheime opgaven, kan omtrent zijn werk gedurende een periode van zes maanden inlichtingen inwinnen bij het CvTE.



## artikel 54 Afgewezen kandidaten

1. Voor een kandidaat die is afgewezen voor het eindexamen havo of atheneum en die het 5e leerjaar havo resp. het 6e leerjaar atheneum overdoet, geldt in aanvulling op artikel 32 dat voor alle vakken waarvoor het examen een centraal examen omvat, de cijfers die hiervoor in het eerste jaar zijn behaald en de bijbehorende eindcijfers vervallen. Dit geldt ook voor centrale examens die al in een eerder jaar zijn afgelegd. De kandidaat zal dus het gehele centraal examen in het tweede jaar opnieuw moeten afleggen.
2. Een kandidaat die is afgewezen voor het eindexamen mavo, havo of atheneum en die het dagonderwijs verlaat kan in het vavo alsnog zijn diploma behalen. De kandidaat krijgt hierbij op grond van de behaalde eindcijfers vrijstellingen als vermeld in artikel 55.  
Wanneer dit direct aansluitend aan het examenjaar gebeurt waarin de kandidaat is afgewezen, kan dat alleen middels een zogenoemde uitbestedingsovereenkomst tussen de dagschool en het R.O.C. Dit houdt in dat de leerling formeel op de dagschool blijft ingeschreven, maar dat het onderwijs in zijn geheel wordt verzorgd door de afdeling vavo van het R.O.C. Voor een dergelijke uitbesteding is de instemming nodig van zowel de school als het R.O.C.  
Nadere informatie hierover is verkrijgbaar bij de schoolleiding of het R.O.C.

## artikel 55 Vrijstellingen in het vavo (voortgezet algemeen onderwijs voor volwassenen)

1. Een kandidaat die eindexamen aflegt aan het vavo is:
  - a. vrijgesteld van het examen in een vak van de theoretische leerweg van het vmbo op grond van het examen vwo, havo of vmbo, indien voor het overeenkomstige vak een eindcijfer 6 of hoger is behaald;
  - b. vrijgesteld van het examen in een vak in het havo op grond van het examen vwo of havo, indien voor het overeenkomstige vak een eindcijfer 6 of hoger is behaald;
  - c. vrijgesteld van het examen in een vak in het vwo op grond van het examen vwo, indien voor het overeenkomstige vak een eindcijfer 6 of hoger is behaald.
  - d. vrijgesteld van het profielwerkstuk, indien hij reeds eerder een profielwerkstuk havo of vwo heeft gemaakt dat betrekking heeft op een of meer vakken van dezelfde schoolsoort, behorende tot het profiel van de kandidaat, en hij daarvoor een eindcijfer 6 of hoger heeft behaald.
  - e. vrijgesteld van het profielwerkstuk vmbo, indien eerder een profielwerkstuk vmbo is gemaakt dat betrekking heeft op een thema uit het profiel van de examenkandidaat, en dat beoordeeld is met 'voldoende' of 'goed'.
  - f. vrijgesteld van het vak rekenen als de kandidaat het schoolexamen rekenen op het betreffende niveau heeft afgelegd.
2. In aanvulling op de onderdelen a. tot en met c. van het eerste lid is de kandidaat eveneens vrijgesteld indien het eindcijfer 5 of 4 is behaald, mits de kandidaat voldoet aan de voorwaarden van artikel 44 om te slagen voor het eindexamen.
3. De in het eerste en tweede lid genoemde vrijstellingen zijn uitsluitend van toepassing indien na het jaar waarin het eindcijfer of de beoordeling is vastgesteld, nog geen 10 jaren zijn verstreken.
4. Als een kandidaat meerdere malen het eindexamen heeft afgelegd, kunnen alle betreffende cijferlijsten hierbij worden betrokken.
5. Bij ministeriële regeling kunnen nadere voorschriften gegeven worden voor de toepassing van dit artikel.

## artikel 56 Kopieën van diploma en cijferlijst; diplomaregister

1. De kandidaat heeft een bewaarplicht van zijn (papieren) diploma en cijferlijst.
2. De school kan onder overlegging van het originele diploma en/of cijferlijst kopieën hiervan waarmerken.
3. De school mag geen duplicaten van afgegeven diploma's en cijferlijsten verstrekken. Een verklaring van een eerder door de school afgegeven diploma kan alleen worden afgegeven door DUO.
4. Op de website van DUO ([www.duo.nl/mijndiplomas](http://www.duo.nl/mijndiplomas)) kan de betrokkene in het diplomaregister Mijn Diploma's zijn diplomagegevens inclusief de vakken en de ervoor behaalde cijfers raadplegen. Ook kan daarvan een gewaarmerkt digitaal uittreksel worden gemaakt, dat dezelfde waarde heeft als een door de school gewaarmerkte kopie van het diploma. Ook is het mogelijk bij DUO daarvan een papieren versie te bestellen.